

Fortum Oyj

Tilinpäätöstiedote tammi-joulukuu 2015

3.2.2016

Sisällys

Matalat sähkön hinnat ja alaskirjaukset painoivat jatkuvien toimintojen tulosta - osingonjakoehdotus 1,10 euroa osakkeelta	3
Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark	4
Fortumin sähkösiirtoliiketoiminnan myynti päätökseen	5
IFRS-oikaisu liittyen lopetettuihin toimintoihin	5
Taloudellinen tulos	6
Taloudellinen asema ja rahavirta	7
Markkinatilanne	9
Segmenttikatsaukset	11
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	17
Osakkeet ja osakepääoma	18
Konsernin henkilöstö	19
Tutkimus ja kehitys	19
Kestävä kehitys	19
Muutoksia Fortumin johdossa	22
Yhtiökokous 2015	22
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	23
Näkymät	23
Osingonjakoehdotus	26
Yhtiökokous 2016	26

Tilinpäätöstiedotteen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	28
Lyhennetty konsernin tase	30
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	31
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	32
Nettovelan muutokset ja tunnusluvut	34
Konsernin lyhennetyn tilinpäätöstiedotteen liitetiedot	35
Tunnuslukujen laskentakaavat	56
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	58
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	60

Tämän tilinpäätöstiedotteen taloudelliset tiedot koskevat Fortumin jatkuvia toimintoja. Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona raportointi- ja vertailukauden osalta, jatkuvat toiminnot ja lopetetut toiminnot esitetään eriteltyinä koko Fortumista. Oikaistut vertailutiedot vuoden 2014 neljänneksille on esitetty 15.4.2015 julkistetussa pörssitiedotteessa. Lisätietoja: tilinpäätöstiedotteen liitteet 2 ja 7.

Ellei toisin mainita, sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli samaan ajanjaksoon edellisenä vuonna.

Matalat sähkön hinnat ja alaskirjaukset painoivat jatkuvien toimintojen tulosta - osingonjakoehdotus 1,10 euroa osakkeelta

Loka-joulukuu 2015, jatkuvat toiminnot

- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 243 (370) miljoonaa euroa, -34 %
- Liikevoitto oli 38 (584) miljoonaa euroa, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli -205 (214) miljoonaa euroa
- Osakekohtainen tulos oli 0,02 (0,59) euroa, -97 %, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja myyntivoittoja oli -0,20 (0,25) euroa. Osakekohtainen tulos sisältäen lopetetut toiminnot oli 0,02 (0,64) euroa osakkeelta.
- Liiketoiminnan rahavirta oli yhteensä 332 (394) miljoonaa euroa, -16 %
- Liikevoittoon -119 miljoonan euron vaikutus alaskirjauksista ja varauksista liittyen pääosin hiilivoimalaitoksiin Suomessa sekä Oskarshamn 1- ja 2 - ydinvoimayksiköiden sulkemispäätökseen Ruotsissa

Tammi-joulukuu 2015, jatkuvat toiminnot

- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 808 (1 085) miljoonaa euroa, -26 %
- Liikevoitto oli -150 (1 296) miljoonaa euroa, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli -958 (211) miljoonaa euroa
- Osakekohtainen tulos oli -0,26 (1,22) euroa, -121 %, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja myyntivoittoja oli -0,97 (0,26) euroa mukaan lukien vaikutus Oskarshamn 1- ja 2 - ydinvoimayksiköiden ennen aikaisesta sulkemisesta Ruotsissa. Osakekohtainen tulos sisältäen lopetetut toiminnot oli 4,66 (3,55) euroa osakkeelta.
- Liiketoiminnan rahavirta oli yhteensä 1 228 (1 406) miljoonaa euroa, -13 %
- Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona vuoden 2015 alusta alkaen IFRS 5:n mukaisesti. Myynti saatiin päätökseen kesäkuussa 2015
- Fortumin hallituksen osingonjakoehdotus vuodelta 2015 on 1,10 euroa osakkeelta

Yhteenveto näkymistä

- Fortum arvioi edelleen, että sähkön kysyntä Pohjoismaissa kasvaa tulevina vuosina keskimäärin noin 0,5 % vuodessa
- Power and Technology -segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: vuoden 2016 tukkumyynnistä on suojattu noin 50 % hintaan noin 33 euroa/MWh ja vuodeksi 2017 on suojattu noin 20 % hintaan noin 30 euroa/MWh
- Russia-segmentin liikevoittotavoitetaso (EBIT), 18,2 miljardia ruplaa on tavoitteena saavuttaa vuosien 2017-2018 aikana. Euromääräinen tulostaso vaihtelee valuuttakurssimuutoksista johtuen.

Tunnuslukuja*	2015	2014
Sijoitetun pääoman tuotto, %	22,7	19,5
Nettovelka/käyttökate (EBITDA)	-0,5	1,1
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	-1,7	2,3
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) ilman Värmen rahoitusta	n/a	2,0

* Tunnusluvut koskevat koko Fortumia ja sisältävät lopetetut toiminnot.

Tunnuslukuja	IV/ 2015	IV/ 2014	2015	2014
Liikevaihto, milj. euroa	964	1 133	3 459	4 088
Liikevoitto, milj. euroa				
Jatkuvat toiminnot	38	584	-150	1 296
Lopetetut toiminnot	-	66	4 395	2 132
Fortum yhteensä	38	650	4 245	3 428
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa				
Jatkuvat toiminnot	243	370	808	1 085
Lopetetut toiminnot	-	67	114	266
Fortum yhteensä	243	436	922	1 351
Tulos ennen veroja, milj. euroa				
Jatkuvat toiminnot	20	574	-305	1 232
Lopetetut toiminnot	-	65	4 393	2 128
Fortum yhteensä	20	639	4 088	3 360
Tulos/osake, euroa				
Jatkuvat toiminnot	0,02	0,59	-0,26	1,22
Lopetetut toiminnot	0,00	0,05	4,92	2,33
Fortum yhteensä	0,02	0,64	4,66	3,55
Jatkuvien toimintojen rahavirta, milj. euroa	332	394	1 228	1 406
Oma pääoma/osake, euroa			15,53	12,23
Korollinen nettovelka (kauden lopussa), milj. euroa			-2 195	4 217
Korollinen nettovelka (kauden lopussa) ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa			n/a	3 664

Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark:

"Fortumin vuoden 2015 jatkuvien toimintojen tulos ei ollut tyydyttävä. Hyvin matalat sähkön hinnat heikensivät kannattavuuttamme koko vuoden ajan. Sähkön hintoja piti alhaalla lähinnä poikkeuksellinen vesitilanne ja matalat raaka-ainehinnat. Heikko markkinatilanne ja raskas kulutaakka, jota kasvatti erityisesti ydinvoimakapasiteetin veronkorotus Ruotsissa, pakottivat ennenaikaisiin ydinvoimayksiköiden sulkemispäätöksiin. Tästä aiheutui mittavia alaskirjauksia, jotka edelleen rasittivat tulostamme. Fortumin liikevoittoa kasvatti kuitenkin Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti, joka päätti vuonna 2013 käynnistetyn Distribution-liiketoiminnan myyntiprosessin.

Vuosi 2015 osoitti jälleen, etteivät Suomi ja Eurooppa ole maailman taloussuhdanteilta eristyksessä olevia saarekkeita. Raaka-aineiden (hiili ja öljy) hinnan nopea lasku ja tuetun uusiutuvan energiatuotannon kasvu on ajanut energiateollisuuden uudistumaan ja kohentamaan kilpailukykyään.

Fortumin tase on vahva. Vuoden 2015 lopussa nettovelan suhde käyttökatteeseen oli -0,5, sillä nettokassamme oli yli 2 miljardia euroa positiivinen. Vuoden aikana nettovelka pieneni noin 6,5 miljardia euroa Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin myötä. Vahva tase ja hyvä kannattavuus ovat tärkeitä Fortumille - ne varmistavat strategiaamme joustavan toteutuksen, investointiemme läpiviemisen sekä valmiuden tarttua nopeasti uusiin tilaisuuksiin.

Monivuotinen investointiohjelmamme Venäjällä on tulossa päätökseen kahden viimeisen yksikön käyttöönoton myötä Chelyabinskissa. Ensimmäinen niistä valmistui tuotantoon joulukuussa 2015, ja jälkimmäinen yksikkö suunnitellaan otettavan käyttöön tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Heikossa markkinatilanteessa olen kuitenkin hyvin tyytyväinen, että Fortumin suoriutuminen sidosryhmiemme näkökulmasta on kehittynyt positiivisesti viime vuonna. Tutkimuksemme mukaan, Fortumin maine on parantunut ja investointimme vastuulliseen liiketoimintaan on saavuttanut tunnustusta. Meillä on nyt hyvä pohja jatkaa eteenpäin. Asiakkaamme ovat nyt ja jatkossa keskipisteessä. Tämän seurauksena sekä sähkön- että lämmönmyynnin asiakasmäärät ovat tasaisesti kasvaneet.

Vuonna 2016 oma painopisteeni toimitusjohtajana tulee olemaan uuden visiomme ja tänään yksityiskohtaisemmin esiteltävän strategiaamme toteutuksessa. Vahvistaaksemme edelleen asemaamme energiateollisuudessa tulemme analysoimaan ja hyödyntämään vahvan taseemme suomia mahdollisuuksia. Teemme töitä mahdollisimman ketterän ja tehokkaan organisaation eteen, sillä haluamme olla entistä kilpailukykyisempi ja joustavampi toimialamme edelläkävijä.

Lopuksi haluaisin kiittää työntekijöitämme heidän sitoutumisestaan ja halukkuudestaan tehdä Fortumista tässä haasteellisessa toimintaympäristössä entistä parempi yhtiö".

Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti päätökseen

Fortum sai kesäkuussa 2015 päätökseen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin.

Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta oli noin 60,6 miljardia Ruotsin kruunua (noin 6,4 miljardia euroa). Fortum kirjasi yritysjärjestelystä noin 4,3 miljardin euron kertaluonteisen myyntivoiton eli 4,82 euroa osaketta kohden vuoden 2015 toisen neljänneksen tulokseen.

Yrityskauppa päätti vuonna 2013 aloitetun Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntiprosessin. Suomen, Ruotsin ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myyntien velaton kokonaiskauppahinta oli yhteensä noin 9,3 miljardia euroa, josta kirjautui vuosien 2014 ja 2015 aikana verovapaita myyntivoittoja yhteensä noin 6,2 miljardia euroa.

IFRS-oikaisu liittyen lopetettuihin toimintoihin

Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin toteuduttua Fortumilla ei ole enää sähkönsiirtoliiketoimintaa. Distribution-segmentti on esitetty vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen lopetettuna toimintona IFRS 5 -standardin "Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot" mukaisesti. Vuoden 2014 vertailutiedot on oikaistu tuloslaskelman (mukaan lukien muut laajan tuloksen erät), rahavirtalaskelman sekä eräiden tunnuslukujen osalta. Segmenttiedoissa Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona.

Tämän tilinpäätöstiedotteen taloudelliset tiedot koskevat Fortumin jatkuvia toimintoja.

Taloudellinen tulos

Loka-joulukuu 2015

Konsernin liikevaihto oli vuoden viimeisellä neljänneksellä 964 (1 133) miljoonaa euroa. Liikevaihdon pieneneminen johtui lähinnä matalista sähkön hinnoista sekä heikentyneestä Ruplan kurssista. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 243 (370) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu liikevoitto oli yhteensä 38 (584) miljoonaa euroa. Fortumin liikevoittoon vaikuttivat -119 miljoonan euron alaskirjaukset ja varaukset sekä 1 (238) miljoonan euron kertaluonteiset erät. Lisäksi liikevoittoon vaikuttivat sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, yhteensä -87 (-24) miljoonaa euroa (liite 4).

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Power and Technology	440	588	1 722	2 156
Heat, Electricity Sales and Solutions	352	393	1 187	1 332
Russia	266	281	893	1 055
Muut	28	15	114	58
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-97	-121	-336	-422
<i>Eliminoinnit</i>	-26	-24	-122	-91
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	964	1 133	3 459	4 088
Lopetetut toiminnot	-	173	274	751
<i>Eliminoinnit</i>	-	-21	-31	-89
Fortum yhteensä	964	1 285	3 702	4 751

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Power and Technology	142	276	561	877
Heat, Electricity Sales and Solutions	53	49	108	104
Russia	69	59	201	161
Muut	-21	-14	-63	-57
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	243	370	808	1 085
Lopetetut toiminnot	-	67	114	266
Fortum yhteensä	243	436	922	1 351

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Power and Technology	-65	318	-396	855
Heat, Electricity Sales and Solutions	54	221	105	337
Russia	69	59	203	161
Muut	-21	-14	-62	-58
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	38	584	-150	1 296
Lopetetut toiminnot	-	66	4 395	2 132
Fortum yhteensä	38	650	4 245	3 428

Tammi-joulukuu 2015

Konsernin liikevaihto vuonna 2015 oli 3 459 (4 088) miljoonaa euroa. Liikevaihdon pieneneminen johtui lähinnä matalista sähkön hinnoista sekä heikentyneestä Ruplan kurssista. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 808 (1 085) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu liikevoitto oli yhteensä -150 (1 296) miljoonaa euroa. Jatkuvien toimintojen raportoituun liikevoittoon vaikutti -794 miljoonan euron alaskirjaus päätöksestä sulkea Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimalayksiköt Ruotsissa ennaikaisesti (liite 6) ja 22 (305) miljoonan euron kertaluonteiset erät. Raportoituun liikevoittoon vaikuttivat myös -124 (0) miljoonan euron alaskirjaukset ja varaukset sekä sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, jotka olivat yhteensä -62 (-94) miljoonaa euroa (liite 4). Fortumin 4 245 (3 428) miljoonan euron liikevoitto sisältää Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntivoiton, joka oli noin 4,3 miljardia euroa (vertailuvuonna noin 1,9 miljardia euroa myyntivoittoa Suomen ja Norjan toimintojen myynnistä).

Osuus osakkuusyritysten tuloksesta oli 20 (146) miljoonaa euroa. Tuloksen heikkeneminen johtui lähinnä alaskirjauksista liittyen Oskarshamn 1- ja 2 -yksiköiden ennaikaiseen sulkemispäätökseen Ruotsissa. Näiden laitousyksiköiden sulkemispäätöksen vaikutus osakekohtaiseen tulokseen oli -0,82 euroa osakkeelta. Fortum Värmen osuus osakkuusyritysten tuloksesta oli 47 (67) miljoonaa euroa. Vähennys johtui pääasiassa Fortumin saamasta korvauksesta liittyen korollisten lainojen uudelleenjärjestelyyn. Osuus Hafslundin ja TGC-1:n voitoista perustuu yhtiöiden julkaisemiin vuoden 2015 kolmannen neljänneksen osavuositarkastuksiin (liite 14).

Konsernin nettorahoituskulut olivat -175 (-210) miljoonaa euroa. Nettorahoituskulut sisältävät rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -18 (-5) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli -305 (1 232) miljoonaa euroa.

Kauden verot olivat yhteensä 78 (-143) miljoonaa euroa positiiviset, koska yhtiön tulos on tappiolla. Tämä johtuu lähinnä alaskirjauksista liittyen Oskarshamn 1- ja 2 -yksiköiden ennaikaiseen sulkemiseen Ruotsissa. Tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli 25,4 % (11,6 %). Jos osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoa ei oteta huomioon, veroprosentti oli 23,5 % (18,0 %) (liite 10).

Kauden tulos jatkuvien toimintojen osalta oli -228 (1 089) miljoonaa euroa. Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli -0,26 (1,22) euroa, josta -0,97 (0,26) euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä sisältäen kokonaisuudessaan vaikutuksen Oskarshamn 1- ja 2-yksiköiden ennaikaisesta sulkemisesta. Fortumin osakekohtainen tulos, lopetetut toiminnot mukaan lukien, oli 4,66 (3,55) euroa. Osakekohtaiseen tulokseen vaikuttivat erityisesti Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä kirjattu myyntivoitto 4,82 euroa osakkeelta. Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin vaikutus koko Fortumin vuoden 2014 osakekohtaiseen tulokseen oli 2,08 euroa osaketta kohti (liite 7).

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Vuonna 2015 Fortumin liiketoiminnan rahavirta pieneni 178 miljoonalla eurolla 1 228 (1 406) miljoonaan euroon. Rahavirran pieneneminen johtui pääosin vertailukautta heikommasta käyttökatteesta (EBITDA). Toteutuneet 292 (352) miljoonan euron kurssierot liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamiseen. Koko Fortumin liiketoiminnan rahavirta lopetetut toiminnot mukaan lukien oli 1 381 (1 762) miljoonaa euroa.

Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit pienenivät 95 miljoonalla eurolla 527 (622) miljoonaan euroon. Koko Fortumin investointien rahavirta oli 6 268 (2 816) miljoonaa euroa, missä lopetettujen toimintojen vaikutus oli 6 303 (2 574) miljoonaa euroa. Rahavirta ennen rahoitusta

kasvoi 3 072 miljoonalla eurolla 7 650 (4 578) miljoonaan euroon, missä lopetettujen toimintojen vaikutus oli 6 457 (2 930) miljoonaa euroa.

Fortum maksoi 1 155 miljoonaa euroa osinkoja huhtikuussa 2015. Likvidit varat ilman niihin sisältyvää valuuttakurssimuutosta kasvoivat vuoden aikana 5 490 miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma kasvoi 1 392 miljoonalla eurolla 22 767 (21 375) miljoonaan euroon.

Likvidit varat kasvoivat 5 436 miljoonalla eurolla 8 202 (2 766) miljoonaan euroon ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet vähenivät 2 485 miljoonalla eurolla. Molempiin vaikutti pääasiassa Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynti. Pitkäaikaiset korolliset saamiset vähenivät 1 268 miljoonalla eurolla 773 (2 041) miljoonaan euroon johtuen lähinnä Oskarshamn 1- ja 2 - ydinvoimayksiköiden ennenaikaisesta sulkemispäätöksestä ja Fortum Värmen takaisinmaksamista lainoista. Vuoden 2015 lopussa Fortumilla ei ollut lainasaatavia Fortum Värmeltä.

Koko Fortumin sijoitettu pääoma kasvoi 1 952 miljoonalla eurolla ja oli 19 870 (17 918) miljoonaa euroa.

Oma pääoma

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 13 794 (10 864) miljoonaa euroa.

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta kasvoi 2 930 miljoonalla eurolla. Muutos johtui lähinnä Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan noin 4,3 miljardin euron myyntivoitosta ja maksetuista -1 155 miljoonan euron osingoista vuodelta 2014.

Rahoitus

Fortumin nettokassa vuoden 2015 lopussa oli 2 195 miljoonaa euroa, sillä nettovelka pieneni vuoden aikana 6 412 miljoonalla eurolla (nettovelka vuoden 2014 lopussa 4 217 milj. euroa).

Joulukuun lopussa konsernin likvidit varat olivat 8 202 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 2 766 milj. euroa) mukaan lukien OAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 76 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 134 milj. euroa). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,2 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja (liite 16).

Vuonna 2015 konsernin nettorahoituskulut olivat -175 (-210) miljoonaa euroa. Nettokorkokulut olivat -152 (-165) miljoonaa euroa. Nettorahoituskulut sisältävät 37 miljoonaa euroa hyvitystä Fortum Värmeltä lainan ennenaikaisesta maksusta ja -18 (-5) miljoonaa euroa rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksesta.

Standard & Poor's laski 5.6.2015 Fortumin pitkänajan luokituksen tasolta A- tasolle BBB+ ja vahvisti lyhyen ajan A-2-luokituksen. Näkymät ovat vakaat. Yhtiön pitkänajan luottoluokitus poistettiin tarkkailusta, jonne se asetettiin 18.3.2015. 17.11.2015 Fitch Ratings laski Fortumin pitkänajan luottoluokituksen (IDR) tasolle BBB+ tasolta A- ja vahvisti lyhyen aikavälin luokituksen tasolla F2, näkymät vakaat.

Tunnuslukuja

Vuoden 2015 lopussa nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde oli -0,5 (1,1), ja vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen suhde oli -1.7 (2,3). Vuoden lopussa Fortum ei enää rahoittanut Fortum Värmeä.

Velkaantumisaste oli -16 % (39 %) ja omavaraisuusaste 61 % (51 %). Osakekohtainen oma pääoma oli 15,53 euroa (12,23). Sijoitetun pääoman tuotto vuodelta 2015 oli 22,7 % (19,5 %).

Markkinatilanne

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 103 (104) terawattituntia (TWh). Koko vuonna 2015 sähköä kulutettiin Pohjoismaissa 381 (378) TWh. Vuotuinen kasvu tuli lähinnä teollisuuden lisääntyneestä sähkönkulutuksesta Ruotsissa ja Norjassa.

Vuoden 2015 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 80 TWh eli 3 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa alemmat ja 2 TWh alemmat kuin vuoden 2014 alussa. Vuoden 2015 lopussa vesivarastot olivat 98 TWh, eli 15 TWh yli pitkän aikavälin keskiarvon ja 18 TWh korkeammalla kuin vuoden 2014 lopussa. Vesivarantojen määrä verrattuna pitkän aikavälin keskiarvoon kasvoi edelleen loka-joulukuussa korkeasta sadannasta ja leudosta säästä johtuen, mikä puolestaan viivästytti lumen kertymistä. Lumikertymät olivat suunnilleen normaalilla tasolla vuoden lopussa.

Loka-joulukuussa sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 21,9 (30,7) euroa/MWh. Leuto sää laski kulutusta ja runsaat vesivarannot hintaa. Keskimääräinen aluehinta Suomessa oli 30,6 (36,4) euroa/MWh ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 23,0 (31,3) euroa/MWh.

Vuonna 2015 sähkön keskimääräinen systeemihinta oli 21,0 (29,6) euroa. Hinnanlasku johtui raportointihistorian korkeimmasta vuotuisesta tulovirtaamasta ja vastaavasti hyvin korkeasta vesivoiman tuotantomäärästä sekä leudosta säästä ja matalista raaka-ainehinnoista. Myös tuulivoiman tuotanto kasvoi vuoden aikana ja osaltaan laski spot-hintoja. Aluehinta Suomessa oli 29,7 (36,0) euroa ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 22,0 (31,6) euroa.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden viimeisellä neljänneksellä oli 33,2 (34,8) euroa/MWh ja tammi-joulukuussa 31,6 (32,8) euroa/MWh.

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta oli noin 7,1 euroa/tonni vuoden alussa ja noin 8,3 euroa/tonni vuoden lopussa.

Venäjä

Fortum toimii Länsi-Siperiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla Tšeljabinskin alueella, joka on painottunut metalliteollisuuteen.

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjällä kulutettiin sähköä loka-joulukuussa 275 (282) TWh. Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 211 (214) TWh. Vuonna 2015 Venäjällä kulutettiin sähköä 1 007 (1 021) TWh, ja vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 oli 772 (777) TWh.

Keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, nousi noin 5 % vuoden viimeisellä neljänneksellä 1 178 (1 120) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1. Vuoden 2015 keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, laski 0,8 % 1 154 (1 163) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivut 59-61).

Liiketoimintaympäristö Euroopassa ja päästömarkkinat

Pariisin sopimus

Maailmanlaajuinen ilmastopöimus vuoden 2020 jälkeiselle ajalle hyväksyttiin joulukuussa 2015. Kaikki maat sitoutuvat laatimaan kansalliset, viiden vuoden välein tarkasteltavat suunnitelmat, joihin sisältyy ilmastomuutoksen hillintä-, sopeutumis- ja rahoitustoimia. Pitkän aikavälin tavoitteena on pitää lämpötilan nousu selvästi alle kahdessa asteessa esiteolliseen aikaan verrattuna ja pyrkiä rajoittamaan se 1,5 asteeseen.

Sopimus lisää vakautta ja ennustettavuutta pitkällä aikavälillä, kannustaa markkinaehtoisii toimii sekä vähentää hiilivuodon riskiä. Sopimus voi nopeuttaa siirtymää vähäpäästöiseen energijärjestelmään ja luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Sillä ei kuitenkaan ole suoraa vaikutusta hiilidioksidipäästöjen hintaan, ellei EU päättää kiristää päästötavoitettaan vuodelle 2030. EU-valtioiden päämiehet keskusteleivat maaliskuussa 2016 Pariisin sopimuksen tuloksista ja sen mahdollisista seurauksista EU:n päämäärille ja säätelylle.

EU:n päästökauppajärjestelmän uudistus

Vuonna 2015 Eurooppa-neuvosto hyväksyi virallisesti Euroopan komission ehdotuksen luoda jakamattomille päästöoikeuksille varanto EU:n päästökauppajärjestelmän alaisuuteen. Sopimuksen mukaisesti ehdotettu päästökaupan markkinavakausmekanismi astuu voimaan tammikuussa 2019 ja vähentää vuosittain ylimääräisiä päästöoikeuksia 12 %:ia niin kauan kun oikeuksia on reservissä yli 833 miljoonaa tonnia. EU:n ympäristöneuvosto hyväksyi lain Eurooppa-neuvoston puolesta.

EU:n sähkömarkkinamallin kehitys

EU:n tulevaa sähkömarkkinamallia koskeva julkinen konsultaatio päättyi vuonna 2015. Vaikka konsultaation tarkoitus on koota eri osapuolten näkemyksiä, Euroopan komission on jo linjannut varsin selvästi, että sen toiveena on jatkaa nykyisen energiapohjaisen markkinamallin kehittämistä ennemmin kuin siirtyä kapasiteettimarkkinoiden suuntaan. Komission näkemyksen mukaan etenkin kiinteät kapasiteettimaksut eivät voi tulla kysymykseen, koska ne vääristävät kilpailua. Komissio käynnistää perusteellisen energiainfrastruktuurin uudistuksen julkaisemalla ehdotuksensa syksyllä 2016.

Raportti Energiaunionin tilasta

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2015 ensimmäisen energiaunionin tilaa kuvaavan vuosittaisen raporttinsa. Siihen sisältyvät katsaus jäsenmaiden edistymisestä EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden toteuttamisessa sekä hallintomallin keskeiset periaatteet, joilla varmistetaan energiaunionin toteutuminen läpinäkyvästi ja ennustettavasti. Raportti korostaa myös EU:n kunnianhimoa jatkaa edelläkävijyyttä vähäpäästöiseen yhteiskuntaan siirtymisessä COP21-kokouksen jälkeen sekä varmistaa että siirtymä on sosiaalisesti oikeudenmukainen ja kuluttajalähtöinen. Raportissa on myös todettu geopoliittisten haasteiden jatkuminen.

Kiertotalouspaketti

Joulukuussa EU-komissio antoi ehdotuksensa kiertotalouspaketista, joka tähtää resurssitehokkuuden parantamiseen sekä materiaalien ja tuotteiden korkealaatuiseen uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen. Ehdotus sisältää muutoksia useisiin jätedirektiiveihin ja kunnianhimoiset EU-tavoitteet kaikkien jätevirtojen uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen. Komissio ehdottaa lajitellun jätteen kaatopaikkasijoituksen kieltämistä sekä kaatopaikkasijoitettavan yhdyskuntajätteen osuuden rajoittamista enintään 10 %:iin jätteen kokonaismäärästä vuoteen 2030 mennessä.

Mikäli jätteen syntyä ei voida estää tai jätettä ei voida kierrättää, jätteen energiakäyttö asetetaan etusijalle kaatopaikkasijoitukseen nähden. Energiahyötykäyttö voi näin ollen nousta EU:n energia- ja ilmastopolitiikassa entistä tärkeämmäksi. Komissio aikoo selvittää, miten jätteen energiapotentiaali voidaan parhaiten hyödyntää ja komissio tulee tekemään "jätteestä energiaa" -aloitteen energiaunionin puitteissa vuoden 2016 aikana.

Segmenttikatsaukset

Power and Technology

Power and Technology -segmenttiin kuuluvat Fortumin vesi-, ydin- ja lauhdevoimatuotanto, Power Solutions -yksikön asiantuntijapalvelut, salkunhallintapalvelut ja trading sekä teknologia-, tutkimus- ja tuotekehitysyksiköt. Segmentin kaksi divisioonaa ovat Hydro Power and Technology ja Nuclear and Thermal Power.

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Liikevaihto	440	588	1 722	2 156
- sähkönmyynti	418	560	1 625	2 026
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	390	520	1 526	1 845
- muu myynti	22	29	97	130
Liikevoitto	-65	318	-396	855
Vertailukelpoinen liikevoitto	142	276	561	877
Vertailukelpoinen EBITDA	173	306	680	998
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			5 913	6 001
Sidotun pääoman tuotto %			-8,5	13,6
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %			9,5	14,2
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	81	60	203	198
Henkilöstön lukumäärä			1 341	1 639

Sähköntuotanto lähteittäin, TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Vesi- ja tuulivoima Pohjoismaissa	5,8	6,0	25,1	22,4
Ydinvoima Pohjoismaissa	5,9	6,9	22,7	23,8
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,1	0,1	0,3	0,9
Yhteensä Pohjoismaissa	11,9	13,0	48,1	47,1
Lämpövoima muissa maissa	0,0	0,0	0,0	0,7
Yhteensä	11,9	13,0	48,1	47,9

Pohjoismainen myynti, TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Myynti Pohjoismaissa	12,6	13,4	50,5	48,6
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	11,4	12,4	46,3	44,6

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volyymit Pohjoismaissa eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, markkinahintaan perustuvia ostoja eivätkä myyntiä vähemmistöosakkaille.

Myyntihinta, EUR/MWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa**	34,2	41,9	33,0	41,4

**Segmentin sähkön tukkumyyntihinta ei sisällä myyntituloja lämpövoimatuotannosta, markkinahintaan tehdyistä ostoista eikä myyntiä vähemmistöosakkaille.

Loka-joulukuu 2015

Vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä Power and Technology -segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 142 (276) miljoonaa euroa eli 134 miljoonaa euroa vähemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2014. Tuloksen heikkeneminen johtui pääosin vertailukautta matalammasta saavutetusta sähkön myyntihinnasta. Myös ydinvoiman tuotantovolyymit olivat matalammat kuin vertailukautena johtuen suunnittelemattomista seisokeista Forsmark 3- ja Oskarshamn 3 - ydinvoimayksiköissä Ruotsissa.

Liikevoitto oli loka-joulukuussa -65 (318) miljoonaa euroa. Liikevoittoon sisältyi vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä yhteensä -207 (43) miljoonaa euroa, josta -116 (0) miljoonaa euroa liittyen lähinnä Inkoon hiilivoimalan käytöstäpoistamisvaraukseen ja Meri-Porin hiilivoimalan alaskirjaukseen, sekä lisäksi heikentävä vaikutus Oskarshamnin 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden sulkemisesta Ruotsissa. Liikevoittoon vaikuttivat myös 0 (46) miljoonan euron kertaluonteiset erät, sekä sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, jotka olivat yhteensä -91 (-3) miljoonaa euroa.

Power and Technology -segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 34,2 (41,9) euroa/MWh eli 7,7 euroa/MWh alempi kuin vertailukaudella. Systeemihinta ja kaikki aluehinnat olivat selvästi alemmat kuin vuoden 2014 vastaavana ajanjaksona. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 21,9 (30,7) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 30,6 (36,4) euroa/MWh ja Ruotsissa Tukholman alueella (SE3) 23,0 (31,3) euroa/MWh.

Fortumin Loviisan ydinvoimalaitoksella oli onnistunut tuotantovuosi 2015. Voimalaitoksella tuotettiin sähköä yhteensä 8,47 terawattituntia, mikä on noin 13 % Suomen sähköntuotannosta. Loviisan voimalaitoksen käyttökerroin, 92,9 %, oli maailman painevesilaitosten parhaita. Loviisa 1:n käyttökerroin oli 92,7 % ja Loviisa 2:n käyttökerroin 93,1 %. Loviisa 1:n tuotanto oli laitoksen historian neljänneksi suurin.

Loka-joulukuussa segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 11,9 (13,0) TWh. Lämpövoimantuotanto oli 0,1 (0,1) TWh. Tuotannosta 99 % (99 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Tammi-joulukuu 2015

Vuonna 2015 Power and Technology -segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 561 (877) miljoonaa euroa eli 316 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2014 johtuen lähinnä matalammista saavutetuista sähkön pörssihinnoista. Vesivoiman tuotantomäärät olivat historiallisen korkeita, 2,7 TWh korkeammat kuin vuonna 2014. Ydinvoiman tuotantomäärät olivat 0,9 TWh edellisvuotta matalammat Ruotsissa sijaitsevien osaomisteisten ydinvoimalaitosten suunnittelemattomista seisokeista johtuen.

Vuoden 2015 liikevoitto oli -396 (855) miljoonaa euroa. Liikevoittoa heikensi noin -915 (0) miljoonan euron alaskirjaukset ja varaukset liittyen Oskarshamnin 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennenaikaiseen sulkemiseen Ruotsissa, Inkoon ja Meri-Porin hiilivoimalaitoksiin ja peruuntuneeseen Olkiluoto 4 -ydinvoimaprojektiin. Liikevoittoon vaikutti myös noin 18 (52) miljoonaa euroa käyttöomaisuuden myyntivoittoja (liite 4) sekä yhteensä -60 (-73) miljoonaa euroa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukaisesta kirjanpitokäytännöstä ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvästä oikaisusta.

Power and Technology -segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 33,0 (41,4) euroa/MWh eli 8,4 euroa/MWh alempi kuin vertailuvuonna. Systeemihinta ja kaikki aluehinnat olivat selvästi matalammat kuin vuonna 2014. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 21,0 (29,6) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 29,7 (36,0) euroa/MWh ja Tukholman alueella (SE3) 22,0 (31,6) euroa/MWh. Vuonna 2015 sää oli poikkeuksellinen ja vaikutti sähkön hintoihin. Ensimmäinen neljännes oli poikkeuksellisen leuto ja toisen neljänneksen sademäärät olivat lähihistoriamme korkeimmat. Viimeisellä neljänneksellä leuto sää laski kulutusta ja kasvatti tulovirtaamaa. Lisäksi runsas tuulivoimantuotanto rajoitti vesivoiman käyttöä.

Segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 48,1 (47,1) TWh eli 1,0 TWh edellisvuotta suurempi korkeasta vesivoiman tuotantomäärästä johtuen. Fortumin lämpövoimantuotanto oli 0,3 (0,9) TWh. Tuotannosta 99 % (97 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Heat, Electricity Sales and Solutions

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentti sisältää lämmön ja sähkön yhteistuotannon (CHP), lämmön ja sähkön myynnin sekä asiakaslähtöisten ratkaisujen kehittämisen. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa ja Intiassa. Segmenttiin kuuluu myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Fortum Värmestä, joka on yhteisyritys ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Liikevaihto	352	393	1 187	1 332
- lämmönmyynti	130	137	423	430
- sähkönmyynti	198	224	682	783
- muu myynti	24	32	83	119
Liikevoitto	54	221	105	337
Vertailukelpoinen liikevoitto	53	49	108	104
josta Electricity Sales	20	13	55	48
Vertailukelpoinen EBITDA	80	75	209	204
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 170	2 112
Sidotun pääoman tuotto %			7,7	19,1
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %			7,9	8,7
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	61	38	128	124
Henkilöstön lukumäärä			1 417	1 807

Loka-joulukuu 2015

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin lämmönmyynti oli loka-joulukuussa yhteensä 2,6 (2,7) TWh. CHP-laitosten sähkönmyynti oli yhteensä 0,8 (0,8) TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 53 (49) miljoonaa euroa. Tulosta vahvisti lähinnä Suomessa käytössä olevasta reaaliaikaisesta mittausjärjestelmästä saadut yhä tarkemmat sähkönmyynnin kulutusennusteet. Matalat polttoainehinnat tasoittivat vain osin CHP-laitosten matalien sähkönhintojen vaikutusta.

Liikevoitto oli 54 (221) miljoonaa euroa sisältäen 1 (172) miljoonan euron vaikutuksen lähinnä myyntivoitoista sekä johdannaisten IFRS-laskentakäytännöstä (IAS 39) (liite 4).

Tammi-joulukuu 2015

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin lämmönmyynti vuonna 2015 oli yhteensä 7,8 (7,9) TWh. CHP-laitosten sähkönmyynti oli yhteensä 2,5 (2,8) TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 108 (104) miljoonaa euroa. Kasvun mahdollistivat lähinnä entistä tarkemmat kulutusennusteet sähkönmyynnissä ja matalammat polttoainekustannukset. Kuluttajamarkkinoilla Fortumin sähkönmyynnin asiakasmäärä kasvoi edelleen vuoden aikana.

Liikevoitto oli 105 (337) miljoonaa euroa, sisältäen yhteensä -4 (234) miljoonan euron vaikutuksen myyntivoitoista ja -tappiosta sekä johdannaisten IFRS-laskentakäytännöstä (IAS 39) (liite 4).

Lämmönmyynti maittain, TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Suomi	1,0	1,0	3,1	3,2
Puola	1,2	1,2	3,4	3,4
Muut maat	0,4	0,4	1,2	1,3
Yhteensä	2,6	2,7	7,8	7,9

Sähkönmyynti, TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
CHP-laitoksista	0,8	0,8	2,5	2,8
Myynti asiakkaille	3,9	4,1	14,2	13,8
Yhteensä	4,7	4,9	16,7	16,5

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 % omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Liikevaihto	266	281	893	1 055
- sähkönmyynti	182	182	661	758
- lämmönmyynti	82	91	228	285
- muu myynti	2	8	4	11
Liikevoitto	69	59	203	161
Vertailukelpoinen liikevoitto	69	59	201	161
Vertailukelpoinen EBITDA	81	87	267	304
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 561	2 597
Sidotun pääoman tuotto %			8,3	5,6
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %			8,2	5,6
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	87	106	285	367
Henkilöstön lukumäärä			4 126	4 213

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Vuonna 2015 Fortum myi noin 83 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua kapasiteettihuutokauppaan vuodelle 2015, ja suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituiksi. Fortumin kapasiteetista ei valittu 195 MW:a, mikä on noin 7 % Fortumin vanhasta kapasiteetista Venäjällä. Tälle kapasiteetille Fortum hankki nk. forced mode -statuksen ja on saanut maksun myös tästä kapasiteetista.

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat ja ajanjakso on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Yritystoston aikaan vuonna 2008 Fortum teki varauksen mahdollisista viivästymisistä aiheutuvia sakkoja varten. Mahdollisia sakkoja voidaan vaatia, jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy tai jos investointivelvoitesopimusten sovitut keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä. Voimalaitosyksiköiden käyttöönoton aikataulu arvioidaan vuosineljänneksittäin ja mahdollisten muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti (liite 18).

Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Kapasiteettimaksut (CSA) voivat myös vaihdella hieman vuosittain johtuen siitä, että tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa otetaan huomioon sähkönmyyntituotot ja on mahdollista, että sen seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan.

Sähkön tukkukaupan viranomaisen julkisti helmikuussa 2015 painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2014. Näitä tietoja käytettiin CSA-maksujen määrittämiseen vuonna 2015. Kapasiteettimaksut korotettiin vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioiden korkeampaa korkoa.

Loka-joulukuu 2015

Loka-joulukuussa Russia-segmentin sähkönmyynti oli 8,5 (7,9) TWh ja lämmönmyynti oli 8,8 (9,0) TWh.

Russia-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 69 (59) miljoonaa euroa. CSA-sopimuksen mukaisia kapasiteettimaksuja saavien uusien yksiköiden positiivinen vaikutus liikevoittoon oli noin 74 (43) miljoonaa euroa, mikä sisältää 20 (0) miljoonaa euroa CSA-varauksen purkamisesta. Lämpimän sään pienentämät lämmön myyntimäärät ja pienempi voitto lämpöliittymistä heikensivät tulosta edellisvuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna. Venäjän ruplan heikkenemisellä oli 16 miljoonan euron negatiivinen vaikutus segmentin tulokseen.

Vuoden viimeisen neljänneksen liikevoitto oli 69 (59) miljoonaa euroa.

Tammi-joulukuu 2015

Vuonna 2015 Russia-segmentin sähkönmyynti oli 29,4 (26,5) TWh ja lämmönmyynti oli 25,4 (26,0) TWh.

Russia-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 201 (161) miljoonaa euroa. CSA-sopimuksen mukaisia kapasiteettimaksuja saavien uusien yksiköiden positiivinen vaikutus liikevoittoon oli noin 244 (165) miljoonaa euroa, mikä sisältää 52 (4) miljoonaa euroa CSA-varauksen purkamisesta. Lämpimästä säästä johtuneet vertailukautta pienemmät lämmön myyntimäärät, pienentynyt lämpöliittymistä saatu tulos ja matalammat sähkön hinnat heikensivät tulosta. Heikentynyt Venäjän rupla pienensi kokonaisuudessaan Russia-segmentin tulosta noin 71 miljoonalla eurolla.

Liikevoitto oli 203 (161) miljoonaa euroa.

Fortumin Nyaganin voimalaitoksen kolmannen yksikön kaupallinen käyttö aloitettiin vuoden 2014 lopussa, ja se on saanut Venäjän valtion investointivelvoitesopimusten (Capacity Supply Agreement, CSA) mukaisia kapasiteettimaksuja 418 megawatista (MW) 1.1.2015 alkaen.

Fortum otti marraskuussa 2015 Chelyabinsk GRESin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) ykkösyksikön kaupalliseen käyttöön. Fortum saa laitoksen tuotannosta Venäjän valtion investointivelvoitesopimusten (CSA) puitteissa kapasiteettimaksuja 1.12.2015 alkaen. Fortumin vuonna 2008 käynnistämä mittava Venäjän investointiohjelma on nyt lähes valmis kun Chelyabinsk GRESin kakkösyksikkö arvioidaan otettavan kaupalliseen käyttöön vuoden 2016 alkupuolella. Vähäinen myöhästyminen johtuu viiveistä rakennustöissä.

Fortumin keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alue RUB/MWh	1 064	1 041	1 047	1 089
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella RUB/1000 m3	3 614	3 362	3 488	3 362
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS) tRUB/MW/kk*	157	180	149	167
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA) tRUB/MW/kk*	701	603	641	552
Keskimääräinen kapasiteettihinta tRUB/MW/kk	396	331	359	304
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä RUB/MWh	1 552	1 448	1 555	1 508
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä EUR/MWh**	21,3	28,0	22,5	30,4

*Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

** Muunnettu käyttäen keskimääräistä

Lopetetut toiminnot (Distribution-segmentti)

Milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Liikevaihto	-	173	274	751
- jakeluverkot	-	26	40	590
- alueverkot	-	138	229	120
- muu myynti	-	9	7	41
Liikevoitto	-	66	4 395	2 132
Vertailukelpoinen liikevoitto	-	67	114	266
Vertailukelpoinen EBITDA	-	99	163	416
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			0	2 615
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	-	58	44	147
Henkilöstön lukumäärä			-	390

Taulukon luvut sisältävät sähkönsiirtoliiketoiminnan Ruotsissa vuonna 2014 ja tammi-toukokuussa 2015, Suomessa tammi-maaliskuussa 2014 ja Norjassa tammi-toukokuussa 2014.

Tammi-joulukuu 2015

Fortum sai kesäkuussa päätökseen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin.

Yrityskauppa päätti vuonna 2013 aloitetun Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntiprosessin. Suomen, Ruotsin ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myyntien velaton kokonaiskauppahinta oli yhteensä noin 9,3 miljardia euroa, josta kirjautui vuosien 2014 ja 2015 aikana verovapaita myyntivoittoja noin 6,2 miljardia euroa.

Lopetettujen toimintojen vertailukelpoinen liikevoitto oli 114 (266) miljoonaa euroa ja liikevoitto 4 395 (2 132) miljoonaa euroa, pitäen sisällään Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntivoiton, noin 4,3 miljardia euroa (noin 1,9 miljardia euroa myyntivoittoja Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoiminnoista vuonna 2014).

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat loka-joulukuussa 234 (204) miljoonaa euroa.

Vuonna 2015 investoinnit jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat 625 (695) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 582 (626) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja tekevänsä perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto-kapasiteetti MW	Lämmöntuotanto-kapasiteetti MW	Toimitus alkaa
Power and Technology				
Blaiken	Tuuli	12		2016
Vesivoimalaitosten perusparannus	Vesivoima	12		2016
Loviisa 1 ja 2 perusparannus	Ydinvoima	11		2016
Heat, Electricity Sales and Solutions				
Zabrze	CHP	75	145	2018
Russia*				
Chelyabinsk 2	CHP (CCGT)	248	175	Q1 2016
Uljanovsk	Tuuli	35		2017

*) Kaupallisen käytön aloitus

Power and Technology

Fortum osallistuu Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta 1 600 MW:n Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa. Laitoksen toimittajan, AREVA-Siemens-yhteenliittymän mukaan yksikön kaupallisen sähköntuotannon on suunniteltu alkavan loppuvuonna 2018. TVO on nostanut 300 miljoonaa euroa osakaslainaa yhteensä 600 miljoonan euron sitoumuksesta. Fortumin osuus 300 miljoonan euron nostetusta lainasta on noin 75 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön on 75 miljoonaa euroa (liite 15).

Vuonna 2015 TVO:n ylimääräinen yhtiökokous päätti jättää hakematta rakennuslupaa Olkiluoto 4 -ydinvoimayksikölle (OL4) vuonna 2010 saadun periaatepäätöksen voimassaolon aikana (liite 15). Lisäksi Suomen hallitus myönsi Posivalle luvan ydinpolttoaineen loppusijoituspaikan rakentamiseksi. Olkiluodon ja Loviisan ydinvoimaloiden käytetyn polttoaineen loppusijoitus suomalaiseen peruskallioon on suunniteltu aloitettavan 2020-luvun alussa.

Vuonna 2015 Fortum päätti osallistua 6,6 %:n osuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset tällä hetkellä hankkeeseen sitoutuneet yritykset. Fortumin osallistuminen hankkeeseen toteutetaan Voimaosakeyhtiö SF:n kautta.

Fortumin osakkuusyhtiö OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 2015 Ruotsissa sijaitsevan Oskarshamnin ydinvoimalaitoksen 1- ja 2-yksiköiden ennen aikaisesta sulkemisesta. Päätös tarkoittaa, että 2-yksikön modernisointihanke keskeytetään, eikä kesäkuusta 2013 alkaen suljettuna ollut yksikkö palaa toimintaan. 1-yksikkö suljetaan ja siirretään alasajovalmiuteen sen jälkeen, kun tarvittavat viranomaisluvut on saatu, arviolta vuosien 2017-2019 aikana. Molempien yksiköiden sulkemisprosessin on arvioitu kestävän useita vuosia.

Heat, Electricity Sales and Solutions

Fortum Värme, Fortumin ja Tukholman kaupungin omistama yhteisyritys, investoi uuteen biopolttoaineita käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Värtanilla, Tukholmassa. Uusi voimalaitos korvaa osittain olemassa olevaa lämmöntuotantokapasiteettia. Laitos arvioidaan otettavan käyttöön vuonna 2016. Sen lämmöntuotantokapasiteetti on 280 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 130 MW.

Fortum osallistuu yhteisyrityksensä Turun Seudun Energiantuotannon (TSE) uuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen rakentamiseen Naantalissa. Uusi voimalaitos korvaa vanhan olemassa olevan laitoksen. Laitos on suunniteltu otettavaksi käyttöön vuonna 2017, ja laitoksen valmistuttua sen lämmöntuotantokapasiteetti on 244 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 142 MW.

Vuonna 2015 Fortum käynnisti uuden aurinkovoimalaitoksen Kapelissa, Madhya Pradeshin osavaltiossa Intiassa. Voimalaitos on Fortumin toinen aurikoenergiahanke maassa. Teholtaan 10 MW:n aurinkovoimalaitos säästää hiilidioksidipäästöjä noin 18 000 tonnia vastaavan määrän vuodessa.

Fortum kertoi maaliskuussa 2015 päätöksestään rakentaa uusi yhdistetty sähkön ja lämmön (CHP) monipolttoainelaitos Zabrzeen, Puolaan. Investoinnin kokonaisarvo on noin 200 miljoonaa euroa. Suunnitelmien mukaan uusi voimalaitos aloittaa kaupallisen tuotannon vuoden 2018 loppuun mennessä, ja sen tuotantokapasiteetti tulee olemaan 145 MW lämpöä ja 75 MW sähköä.

Russia

Joulukuussa 2015 kerroimme 65 miljoonan euron investoinnista rakentaa 35 MW:n tuulipuisto Uljanovskiin, Venäjälle. Tuulipuiston tuotannon arvioidaan käynnistyvän vuonna 2017. Investointivelvoitesopimusten perusteella rakennetulle uusiutuvan energian tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 15 vuoden ajan, millä taataan investoinnin tuottotaso.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortum Oyj:n osake on noteerattu Helsingin pörssissä (Nasdaq Helsinki). Vuonna 2015 Helsingin pörssissä vaihdettiin yhteensä 541,9 (454,8) miljoonaa Fortum Oyj:n osaketta, joiden arvo oli yhteensä 8 828 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein noteeraus kauden aikana oli 21,59 euroa ja alin 12,92 euroa. Vaih dolla painotettu keskiarvo oli 16,26 euroa. Katsauskauden viimeisen pörssipäivän, 30.12. päätöskurssi oli 13,92 (17,97) euroa. Fortumin markkina-arvo, laskettuna vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin mukaan, oli noin 12 366 miljoonaa euroa.

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla – esimerkiksi Boat, BATS Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla – sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2015 noin 58 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

30.12.2015 Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum ei omista omia osakkeitaan. Rekisteröityjen osakkeenomistajien määrä oli 136 259. Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli vuoden lopussa 50,8 %. Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus joulukuun lopussa oli 25,5 %.

Fortum Oyj vastaanotti 25.3.2015 arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 pykälän mukaisen liputusilmoituksen, jonka mukaan Capital Group Companies Inc:n omistus Fortumista alitti 5 %:n rajan 18.3.2015.

Fortumin hallituksella ei ole yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen, optiolainojen tai uusien osakkeiden liikkeeseen laskemiseksi.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Vuoden 2015 lopussa henkilöstön kokonaismäärä oli 7 835 (vuoden 2014 lopussa 8 202).

Joulukuun lopussa Power and Technology -segmentissä oli 1 341 (1 639) työntekijää, Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentissä 1 417 (1 807), Russia-segmentissä 4 126 (4 213) ja muissa toiminnoissa 951 (543).

Vuoden 2015 alussa Fortum keskitti IT- ja asiakaspalvelutoimintonsa, jolloin yhteensä 464 työntekijää siirtyi Heat, Electricity Sales and Solutions ja Power and Technology -segmenteistä muihin toimintoihin.

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on keskeinen osa Fortumin strategiaa. Nykyisten liiketoimintojensa ohella Fortum tutkii ja kehittää uusiutuvan energian tuotannon tarjoamia uusia kasvumahdollisuuksia. Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta (T&K) edistää ympäristömyönteisten (CO₂-päästöttömien) energiaratkaisujen toteuttamista sekä uusia yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotantokonsepteja, kuten pyrolyysia. Yhtiö kehittää myös aurinkoenergiaosaamistaan ja on mukana aaltovoimateknologian pilottiprojekteissa. Lisäksi Fortum kehittää sähkö- ja lämpöasiakkailleen käyttäjäkokemusta parantavia ja kulutuksen ohjaamista helpottavia uusia ratkaisuja.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehitykseen menot vuositasona. Vuonna 2015 Fortumin T&K-menot olivat 47 (41) miljoonaa euroa eli 1,4 % (1,0 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan huomioon liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Fortumin kestävä kehityksen tavoitteet muodostuvat konsernitason avainmittareista ja divisioonatason mittareista.

Konsernin kestävä kehityksen tavoitteet painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi yhtiön mainetta, asiakastyytyväisyyttä sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Vuoden 2015 alussa konsernitason tavoitteita muutettiin. Uudeksi energiatehokkuuden mittariksi tuli energiatehokkuustoimenpiteillä saavutettava energiansäästö ja oman henkilöstön työturvallisuuden mittariksi lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (Total Recordable Injury Frequency, TRIF). Konsernitavoitteisiin lisättiin myös vakavien tapaturmien vähentäminen 50 %:lla vuoteen 2014 verrattuna.

Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Kestävä kehityksen tavoiteasetanta ja tulosten seuranta, samoin kuin Fortumin kestävä kehityksen politiikan hyväksyminen ja kestävä kehityksen raportin katselmointi kuuluvat Fortumin hallituksen työjärjestykseen. Fortum raportoi kestävä kehityksen toiminnastaan kattavasti yhtiön verkkosivuilla Kestävä kehityksen osiossa.

Yhtiö on listattuna STOXX Global ESG Leaders, Nasdaq Helsinki, OMX GES Sustainability Finland ja ECPI® -indekseissä. Fortum on myös mukana Carbon Disclosure Projectin pohjoismaisessa ilmastoindexissä ja on saanut Prime Status (B-) -luokituksen saksalaiselta oekom research AG:lta.

Fortumin kestävän kehityksen tavoitteet ja tulokset

Tavoitteet		IV/15	2015	Viiden vuoden keskiarvo
Sähköntuotannon CO ₂ -ominaispäästö EU:ssa (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 80	27	21	50
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästö (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 200	187	181	191
Energiatehokkuuden parantaminen vuoteen 2020 mennessä, vertailuvuosi 2012, GWh/a	> 1 400	-	1 240	-
Merkittävien EHS-poikkeamien lukumäärä ¹ , kpl	≤ 27	3	18	-
CHP-laitosten energiakäytettävyys, %	> 95	94,9	96,4	-
Lääkinnällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (TRIF), oma henkilöstö ¹	≤ 2,5	0,8	1,6	-
Tapaturmataajuus (LWIF), urakoitsijat ¹	≤ 3,2	1,3	2,7	-
Vakavien tapaturmien lukumäärä ¹ , kpl	≤ 8	4	16	-

¹ Sähkönsiirtoliiketoiminnasta luopuminen huomioitu.

Yhtiön mainetta ja asiakastytyväisyyttä koskevia tavoitteita seurataan vuositason tasolla. Vuoden 2015 One Fortum -tutkimuksessa yhtiön maineindeksi keskeisen sidosryhmien joukossa nousi 71,75:een asteikolla 1-100 ja oli yli tavoitetasoa (70,8 pistettä). Asiakastytyväisyys parani, ja yhtiön tavoitetaso (70-74 pistettä) saavutettiin kaikilla liiketoiminta-alueilla lukuun ottamatta sähkönmyyntitoimintaa yritysasiakkaille.

Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tekijöitä ovat kilpailukyky, taloudellinen menestys ja markkinaehtoinen tuotanto. Tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kannattavaa kasvua ja lisäarvoa osakkeenomistajille, asiakkaille, työntekijöille, tavarantoimittajille ja muille avainsidosryhmille yhtiön toiminta-alueilla. Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Vuonna 2015 Fortum mittasi taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 12 %) ja pääomarakenne (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5). Lisäksi Fortum on käyttänyt 1.1.2014 lähtien Global Reporting Initiativen (GRI) G4-indikaattoreita soveltuvin osin taloudellisesta vastuusta raportoimiseen.

Ympäristövastuu

Ilmastonmuutoksen hillitseminen, luonnonvarojen tehokas käyttö sekä energiantuotannon ja toimitusketjun ympäristövaikutusten hallinta ovat keskeinen osa Fortumin ympäristövastuuta. Ympäristövastuussa korostuu yhtiön osaaminen CO₂-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä energiatehokkaassa CHP-tuotannossa. Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Vuoden 2015 lopussa 99,9 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta oli ISO 14001 -ympäristösertifioitu.

Fortumin ilmastotavoitteet seuraavalle viidelle vuodelle olivat: sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt EU:n alueella alle 80 grammaa kilowattitunnilta (g/kWh) ja kokonaisenergiantuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt kaikissa toimintamaissa alle 200 g/kWh. Molemmat tavoitteet on laskettu viiden vuoden keskiarvona. Vuoden 2015 lopussa sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo EU:n alueella oli 50 (60)

g/kWh ja kokonaisenergiatuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo 191 (198) g/kWh. Molemmat olivat tavoitetasoa parempia tuloksia.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt vuonna 2015 olivat 19,2 (20,3) miljoonaa tonnia (Mt), josta 2,1 (3,6) Mt kuului EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin. Vuodesta 2013 lähtien sähköntuotanto ei ole enää saanut ilmaisia päästöoikeuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä. Myös lämmöntuotannon ilmaisten päästöoikeuksien määrä vähenee asteittain vuosina 2013-2020. Vuodelle 2015 Fortum sai ilmaisia päästöoikeuksia 1,3 Mt.

Fortumin hiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	IV/15	IV/14	2015	2014
Kokonaispäästöt	5,7	5,8	19,2	20,3
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	0,7	0,8	2,1	3,6
Myönnetyt päästöoikeudet			1,3	1,4
Päästöt Venäjällä	5,0	5,0	17,0	16,7

Fortumin tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä parantaa olemassa olevien voimalaitosten ja kaukolämpöverkkojen energiatehokkuutta vuositasolla yli 1 400 GWh vuoteen 2012 verrattuna. Vuoden 2015 lopussa tästä tavoitteesta oli saavutettu noin 1 240 GWh. Vuoden 2015 aikana on otettu käyttöön muun muassa Suomenojan lämpöpumppulaitos ja Joensuun voimalaitoksen savukaasulauhdutin Suomessa sekä tehostettiin turbiinilaitosten toimintaa Argayashin ja Chelyabinsk CHP3 -voimalaitoksilla Venäjällä. Vuoden 2015 hankkeiden vuotuinen energiansäästövaikutus on noin 560 GWh.

Fortumin tavoitteena oli alle 27 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Vuonna 2015 Fortumin toiminnoissa tapahtui 18 (27) merkittävää EHS-poikkeamaa: yksi räjähdys, kaksi vuotoa ympäristöön ja 15 poikkeamaa ympäristöluvan ehdoista. Poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristö- tai taloudellisia vaikutuksia.

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun osa-alueella Fortumin innovaatiot sekä vähäpäästöisen sähkön- ja lämmöntuotannon varmuus tukevat yhteiskunnan kehittämistä ja lisäävät hyvinvointia. Fortum haluaa olla hyvä yrityskansalainen ja varmistaa turvalliset työolot kaikissa toimipaikoissaan työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille. Vuoden 2015 lopussa OHSAS 18001 -sertifiointi kattoi 99,9 % Fortumin sähkön ja lämmön tuotantotoiminnasta maailmanlaajuisesti.

Vuonna 2015 Fortumin CHP-laitosten energiakäytettävyys oli 96,4 % (94,7 %), mikä ylittää selvästi vuotuisen tavoitetason, joka on 95 %.

Vuoden 2015 lopussa omien työntekijöiden lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus oli 1,6 (2,0) miljoonaa työtuntia kohti, mikä oli konsernin tavoitetason (<2,5) mukainen. Urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus oli 2,7 (3,2), mikä alittaa urakoitsijoille asetetun tavoitetason 3,2. Vakavia työtapaturmia tapahtui 16, mikä on aivan liikaa ja merkitsee, ettei vuodelle 2015 asetettua 50 %:n vähennystavoitetta (8 vakavaa työtapaturmaa) saavutettu. Sovittuja toimenpiteitä urakoitsijaturvallisuuden parantamiseksi jatketaan painottaen erityisesti rakennushankkeita. Fortumin tavoite on päästä eroon vakavista tapaturmista vuoteen 2020 mennessä. Vuoden aikana ei sattunut kuolemaan johtaneita tapaturmia.

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaniensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta sekä Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille. Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa esivalinnan ja toimittaja-auditointien avulla. Vuonna 2015 auditoimme yhteensä 9 toimittajaa Puolassa, Tšekin tasavallassa, Venäjällä, Kazakstanissa ja Intiassa.

Muutoksia Fortumin johdossa

Toimitusjohtaja Tapio Kuula jäi eläkkeelle 1.2.2015. Kuula toimi Fortumin toimitusjohtajana vuodesta 2009.

2.4.2015 DI Pekka Lundmark, 51, nimitettiin Fortumin toimitusjohtajaksi, ja hän aloitti tehtävässä 7.9.2015.

Fortumin talousjohtaja Timo Karttinen toimi väliaikaisena toimitusjohtajana joulukuusta 2014 Pekka Lundmarkin aloittamiseen saakka.

Yhtiökokous 2015

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä 31.3.2015. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. - 31.12.2014 ja myönsi vastuuvapauden vuodelta 2014 kaikille hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle.

Yhtiökokous päätti maksaa 31.12.2014 päättyneeltä tilikaudelta osinkoa 1,10 euroa osakkeelta ja lisäosinkoa 0,20 euroa osakkeelta, eli kokonaisosinkona 1,30 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 2.4.2015 ja osingon maksupäivä 14.4.2015.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kahdeksan; puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Sari Baldauf ja varapuheenjohtajaksi Kim Ignatius. Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie valittiin uudelleen jäseniksi, ja Eva Hamilton sekä Tapio Kuula valittiin uusina jäseninä hallitukseen.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkioiksi tulevalle toimikaudelle puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa, jäsenelle 40 000 euroa vuodessa, sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Kokouspalkkiota maksetaan 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista, kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Suomessa asuville kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille sekä hallituksen että valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Päätöksistä, jotka vahvistetaan erillistä kokousta pitämättä, ei makseta palkkiota.

Lisäksi KHT-yhteisö Deloitte & Touche Oy valittiin uudelleen tilintarkastajaksi ja tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäseniksi Sari Baldaufin (puheenjohtaja), Eva Hamiltonin, Tapio Kuulan ja Petteri Taalaksen.

Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäseniksi valittiin Kim Ignatius (puheenjohtaja), Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel ja Jyrki Talvitie.

Syyskuussa 2015 osastopäällikkö Eero Heliövaara (puheenjohtaja) valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolta; varatoimitusjohtaja Reima Rytsölä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varmasta ja pääjohtaja Liisa Hyssälä Kansaneläkelaitokselta nimitettiin Fortumin osakkeenomistajien nimitysvaliokuntaan. Lisäksi Fortumin hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf on nimitystoimikunnan jäsen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

8.1.2016 Fortum teki Puolassa julkisen ostotarjouksen Varsovan pörssissä listatun sähkö- ja kaasuyhtiö Duon Grupa S.A.:n kaikista osakkeista. Kauppa toteutuu, mikäli Fortum saa vähintään 51 % osakkeista tarjousajan loppuun mennessä. Tarjousaika alkaa 28.1.2016 ja sen arvioidaan päättyvän 26.2.2016. Tarjous on tehty Puolan lainsäädännön sekä Varsovan pörssin sääntöjen mukaisesti, ja se vaatii Puolan kilpailuviranomaisen hyväksynnän.

22.1.2016 Fortumin osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdotti varsinaiselle yhtiökokoukselle 2016, että hallitus koostuu kahdeksasta (8) jäsenestä ja että seuraavat henkilöt valitaan hallituksen jäseniksi tulevaksi toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2017 yhtiökokouksen päättyessä: uudelleenalitettaviksi ehdotetaan Sari Baldauf, hallituksen puheenjohtajaksi, Kim Ignatius, varapuheenjohtajaksi, jäseniksi Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Eva Hamilton, Tapio Kuula ja Jyrki Talvitie, ja uudeksi jäseneksi ehdotetaan Veli-Matti Reinikkalaa.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta tulee ehdottamaan vuoden 2016 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot säilyvät muuttumattomina ja ovat tulevana toimikautena seuraavat: puheenjohtaja: 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtaja: 57 000 euroa vuodessa ja jäsen: 40 000 euroa vuodessa sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja: 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, ettei hän samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana.

Näkymät

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille taloudellisille, strategisille, poliittisille, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille. Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Fortumin investointiohjelman valmistuminen Venäjällä on myös yksi yhtiön tuloskasvun avaintekijöistä, sillä se kasvattaa tuotantokapasiteettia ja CSA-kapasiteettimaksuja.

Maailman sekä Euroopan talouden epävarmuuden jatkuminen ovat pitäneet talouden kasvunäkymät arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa. Fortumin Venäjän liiketoiminnan osalta keskeisiä tekijöitä ovat talouden kasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon säätely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Investointiohjelmaan liittyy edelleen operatiivisia riskejä. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyys vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla, erityisesti Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta, on sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen. Pohjoismaissa energiatoimialan lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt sähköyhtiöiden riskejä.

Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan jatkavan kasvuaan. Tulevina vuosina sähkönkulutuksen odotetaan kasvavan Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 % vuodessa.

Vuonna 2015 Euroopan Unionin päästöoikeuksien (EUA) hinta nousi, mutta öljyn ja hiilen hinnat laskivat. Sähkön termiinihinnat seuraavalle 12 kuukaudelle laskivat sekä Pohjoismaissa että Saksassa.

Tammikuun 2016 lopussa hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2016 oli noin 42 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja CO₂-päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2016 noin 6 euroa hiilidioksiditonnia kohti. Pohjoismaiden sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli loppuvuodelle 2016 noin 19 euroa/MWh ja vuodelle 2017 noin 18 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintaa loppuvuodelle 2016 oli noin 25 euroa/MWh ja vuodelle 2017 noin 24 euroa/MWh. Pohjoismaiden vesivarannot olivat 9 TWh pitkänajan keskiarvotason yläpuolella ja 8 TWh yli vuoden 2015 vastaavan ajanjakson.

Power and Technology

Power and Technology -segmentin saavutettuun sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat tyypillisesti suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Mikäli sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, yhden euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttaa mahdollinen lämpövoimatuotannon määrä ja siitä saatava tuotto.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen, SSM on päättänyt esittää uutta sääntelyä ruotsalaisiin ydinreaktoreihin. Asian käsittely on kesken. Fortum pitää korkeatasoista ydinvoimaturvallisuutta ensiarvoisen tärkeänä, mutta painottaa EU-tasojen ydinturvallisuusvaatimusten yhtenäistämisen tärkeyttä.

Vuonna 2015 Ruotsin hallitus on nostanut ydinjättemaksua noin 0,022 SEK/kWh:sta 0,04 SEK/kWh:iin kolmivuotiskaudelle 2015-2017. Arvioitu kustannusvaikutus Fortumille on vuositasolla noin 25 miljoonaa euroa. Ydinjättemaksuja tarkistetaan kolmen vuoden välein. Ruotsin ydinvoimaviranomainen, SSM on laskenut uudelleen Oskarshamnin ja Ringhalsin voimalaitosten ydinjättemaksut reaktoreiden ennen aikaisesta sulkemispäätöksestä johtuen. Ehdotus odottaa maan hallituksen hyväksyntää.

Lisäksi Ruotsin parlamentti hyväksyi hallituksen uudelleen esittämän ydinvoimakapasiteetin 17 %:n veronkorotuksen, joka astui voimaan 1.8.2015. Muutoksen vaikutuksen arvioidaan olevan Fortumille vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa, joka on vähennyskelpoinen yhtiöverotuksessa. Ydinvoimaveron tulevaisuus Ruotsissa on vireän poliittisen keskustelun kohteena.

OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 14.10.2015 Ruotsissa sijaitsevan Oskarshamnin ydinvoimalaitoksen 1- ja 2 -yksiköiden sulkemisesta. Päätös tarkoittaa, että 1-yksikkö suljetaan ja siirretään alarajovalmiuteen sen jälkeen, kun haettu ympäristölupa on saatu eli arviolta vuonna 2017-2019. Laajojen turvallisuusparannusten johdosta kesäkuusta 2013 alkaen suljettuna ollut 2-yksikkö ei palaa toimintaan. Yksiköiden sulkemisprosessin arvioidaan kestävän useita vuosia.

Elokuussa 2015 Fortum päätti osallistua Suomessa 6,6 %:n osuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset tällä hetkellä hankkeeseen sitoutuneet yritykset. Fortumin osallistuminen hankkeeseen toteutetaan Voimaosakeyhtiö SF:n kautta.

Venäjä

Fortumin Russia-segmentin vuoden 2007 jälkeen rakennettu uusi kapasiteetti (CSA) on keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä Venäjällä. Uusien laitospäätöiden valmistumisen myötä tuotannon ja myyntitulojen odotetaan kasvavan, ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan, ja takuuhinta on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Venäjän hallitukselle on toimitettu alustava ehdotus CSA-maksujen 10 vuoden ajanjakson pidentämisestä 15 vuoteen, ja päätöstä odotetaan tämän vuoden ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat

kapasiteettimaksuihin. Uuden kapasiteetin tulos on taattu CSA:n säädösten mukaisesti. Kapasiteettimaksut (CSA) voivat vaihdella hieman vuosittain johtuen siitä, että tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta.

Sähkön tukkukaupan viranomaisen on julkistamassa helmikuussa 2016 painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2015. Näitä käytetään CSA-kapasiteettimaksujen määrittämiseen vuonna 2016.

Joulukuun lopun valuuttakursseilla laskettuna Fortumin investointiohjelman loppuosan arvon arvioitiin joulukuun 2015 lopussa olevan noin 100 miljoonaa euroa.

Vuonna 2015 Venäjän hallitus hyväksyi muutoksia CCS-kapasiteettihuutokaupan sääntöihin, jotka koskevat ennen vuotta 2008 rakennettua kapasiteettia (ilman kapasiteettisopimusta). Uusien sääntöjen mukaan CCS-huutokauppa suoritetaan vuosittain. Huutokauppa vuodelle 2016 pidettiin vuoden 2015 lopussa samoin kuin pitkän aikavälin CCS-huutokauppa vuosille 2017-2019. Suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituiksi. 195 MW Fortumin kapasiteetista ei tullut valituksi ja sille Fortum hankki nk. forced mode -statuksen ja tulee saamaan maksun myös tästä kapasiteetista. Kapasiteettihuutokauppa vuodelle 2020 pidetään vuonna 2016.

Fortumin tavoitteena on saavuttaa Russia-segmentin liikevoittotavoitetaso (EBIT), 18,2 miljardia ruplaa, vuosien 2017-2018 aikana. Segmentin tulokseen vaikuttaa sähkön kysyntä Venäjällä, kaasun hintakehitys ja muun sääntelyn kehittyminen. Taloudelliset pakotteet, valuuttakriisi, öljyn hinta ja inflaation äkillinen voimistuminen ovat vaikuttaneet yleiseen kysyntätilanteeseen. Tästä johtuen kaasun ja sähkön hinnat eivät ole kehittyneet suotuisasti ja odotetusti. Aiemmin tavoitteena oli saavuttaa vuotuinen liikevoittotaso (EBIT) jo vuoden 2015 aikana investointiohjelman valmistuttua.

Fortum pitää ruplamääräisen tavoitteensa muuttumattomana, mutta pääosin valuuttakurssimuutoksista johtuen euromääräinen tulostaso vaihtelee. Muiden kuin euroissa raportoivien tytäryhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euromääräisiksi käyttämällä keskimääräisiä valuuttakursseja. Segmentin tulos vaihtelee kausittain myös lämpöliiketoiminnan luonteesta johtuen; ensimmäinen ja viimeinen neljännes ovat selvästi vahvimmat.

Vuonna 2014 Venäjän hallitus hyväksyi Venäjän energiaministeriön lämpöreformisuunnitelman, joka toteutuessaan vapauttaa lämpömarkkinat vuoteen 2020 mennessä ja eräillä alueilla vuoteen 2023 mennessä.

Venäjän talouskehitysministeriö arvioi kaasun hinnan nousevan 4,9 % vuonna 2016.

Strategian mukainen TGC-1:n rakennejärjestely Venäjällä

Joulukuussa 2014 Fortum, Gazprom Energoholding LLC ja Rosatom State Corporation allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen TGC-1:n omistusrakenteen uudelleenjärjestelyn Venäjällä. Keskusteluissa ei vielä ole päästy tuloksiin. Aikataulua ei ole mahdollista arvioida.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja divestoinnit

Fortum arvioi jatkuvien toimintojen investointien ilman yritysostoja olevan noin 650 miljoonaa euroa vuonna 2016. Vuosittaisten kunnossapitoinvestointien arvioidaan vuonna 2016 olevan noin 300-350 miljoonaa euroa eli alle poistojen tason.

Verotus

Fortumin vuoden 2016 veroasteeksi arvioidaan 19–21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja kertaluonteisia eriä ei oteta huomioon.

Elokuussa 2014 konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi yksimielisesti Fortumin oikaisupyynnön, joka koski verottajan joulukuussa 2013 vuodelta 2007 määräämiä jälkiveroja. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (VOVA) valitti asiasta (liite 23). Joulukuussa 2014 Fortum sai Suomen veroviranomaisilta rahoitusyhtiöitään koskeneen verottamattajättämispäätöksen vuosille 2008-2011 perustuen samaan tarkastukseen. Päätös on linjassa KHO:n ennakkopäätöksen kanssa. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö valitti helmikuussa 2015 päätöksestä, ja verottamattajättämispäätökset vuosille 2008-2011 riippuvat nyt konserniverokeskuksen oikaisulautakunnan päätöksestä. Kuten vuoden 2007 käsittelyssä, Fortum pitää vaadetta perusteettomana.

Kesäkuussa 2015 Ruotsin parlamentti hyväksyi hallituksen uudelleen esittämän ydinvoimakapasiteetin 17 %:n veronkorotuksen, joka astui voimaan 1.8.2015. Verotuksen muutoksen vaikutus on Fortumille vuositasona noin 15 miljoonaa euroa, joka on vähennyskelpoinen yhtiöverotuksessa.

Suojaukset

Joulukuun 2015 lopussa noin 50 % Power and Technology -segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu noin 33 euroon/MWh vuodelle 2016. Vastaavat luvut vuodelle 2017 olivat noin 20 % noin 30 euroon/MWh.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaisopimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commodities'in termiinejä.

Osingonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2015 olivat 5 417 422 951,23 euroa sisältäen tilikauden voiton 1 133 611 072,83 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2015 osinkoa 1.10 euroa osaketta kohti.

2.2.2016 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella kokonisosinkona ehdotetaan jaettavaksi yhteensä 977 203 749,50 euroa. Hallitus esittää, että jäljellä oleva osuus voitosta jätetään omaan pääomaan.

Yhtiökokous 2016

Fortumin varsinainen yhtiökokous pidetään 5.4.2016 kello 14.00 Finlandia-talossa osoitteessa Mannerheimintie 13, Helsinki.

*Espoo, 2.2.2016
Fortum Oyj
Hallitus*

Lisätietoja:

Pekka Lundmark, toimitusjohtaja, puh. 010 452 4112

Timo Karttinen, talousjohtaja, puh. 010 453 6555

Fortumin sijoittajasuhteet, Sophie Jolly, puh. 010 453 2552, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150 ja Marja Mäkinen 010 452 3338 sekä investors@fortum.com

Hallitus on hyväksynyt Fortumin tilinpäätöksen vuodelta 2015 ja tilintarkastajat ovat 2.2.2016 antaneet vakiomuotoisen tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2015. Tilinpäätös on laadittu EU:ssa hyväksytyin IAS (International Accounting Standards) 34 Osavuositarkastus-standardin mukaisesti.

Tulostiedotus, yhtiökokous ja pääomamarkkinapäivä vuonna 2016

Fortumin vuoden 2015 tilinpäätös ja toimintakertomus julkaistaan viimeistään viikolla 10.

Fortum julkaisee kolme osavuositarkastusta vuodelta 2016:

- Tammi-maaliskuun osavuositarkastus 28.4.2016 noin klo 9 Suomen aikaa
- Tammi-kesäkuun osavuositarkastus 20.7.2016 noin klo 9 Suomen aikaa
- Tammi-syyskuun osavuositarkastus 25.10.2016 noin klo 9 Suomen aikaa

Fortumin varsinainen yhtiökokous on suunniteltu pidettäväksi 5.4.2016 ja mahdolliseen osingonjakoon liittyvät päivämäärät ovat:

- osingon irtoamispäivä 6.4.2016
- osingon täsmäytyspäivä 7.4.2016
- osingon maksupäivä 14.4.2016.

Fortumin Pääomamarkkinapäivä on suunniteltu pidettäväksi 16.11.2016 Helsingissä.

Jakelu:

Nasdaq Helsinki

Keskeiset tiedotusvälineet

www.fortum.com/fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa vuosineljänneksitaulukot mukaan lukien löytyvät Fortumin verkkosivuilta www.fortum.com/sijoittajat.

Fortum Oyj

Tammi-joulukuu 2015

Osavuositiedot perustuvat vuoden 2015 tilintarkastettuun tilinpäätökseen, jonka hallitus vahvisti 2.2.2016.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2015	IV/2014 muutettu*	2015	2014 muutettu*
Jatkuvat toiminnot:					
Liikevaihto	4	964	1 133	3 459	4 088
Muut tuotot		9	34	38	60
Materiaalit ja palvelut		-408	-473	-1 515	-1 825
Henkilöstökulut		-95	-92	-351	-369
Poistot	4,12,13	-92	-87	-346	-377
Muut kulut		-135	-144	-477	-492
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	243	370	808	1 085
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-205	214	-958	211
Liikevoitto	4	38	584	-150	1 296
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 14	35	38	20	146
Korkokulut		-47	-62	-203	-249
Korkotuotot		10	19	51	84
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-5	5	-18	-5
Muut rahoituserät - netto		-10	-9	-4	-40
Rahoitustuotot ja -kulut		-52	-47	-175	-210
Voitto ennen veroja		20	574	-305	1 232
Tuloverot	10	-2	-51	78	-143
Jatkuvien toimintojen kauden voitto		19	523	-228	1 089
Lopetetut toiminnot:					
Lopetettujen toimintojen kauden voitto	7	-	52	4 369	2 073
Kauden voitto		19	575	4 142	3 161
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		14	571	4 138	3 154
Määräysvallattomille omistajille		5	4	4	7
		19	575	4 142	3 161
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)					
Fortum yhteensä		0,02	0,64	4,66	3,55
Jatkuvat toiminnot		0,02	0,59	-0,26	1,22
Lopetetut toiminnot		0,00	0,05	4,92	2,33

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	IV/2015	IV/2014 muutettu*	2015	2014 muutettu*
Vertailukelpoinen liikevoitto		243	370	808	1 085
Arvon alentumiset	4, 6	-119	0	-918	0
Kertaluonteiset erät (pääasiassa myyntivoitot)	4	1	238	22	305
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	4	-95	-26	-78	-91
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	4	7	3	16	-3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-205	214	-958	211
Liikevoitto		38	584	-150	1 296

OKG AB:n ylimääräisen yhtiökokouksen päätös sulkea Oskarshamnin 1- ja 2-ydinvoimayksiköt Ruotsissa vaikutti emoyhtiön omistajille kuuluvaan vuoden tulokseen -729 miljoonaa euroa ja se on kirjattu usealle tuloslaskelman riville. Pääosa vaikutuksesta sisältyy erään Arvon alentumiset, osana Vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

*Osavuositiedot esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2014 oikaistu johtuen siitä, että Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona IFRS 5 mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedoista 2 Laadintaperiaatteet ja 7 Lopetetut toiminnot.

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Kauden voitto	19	575	4 142	3 161
Muut laajan tuloksen erät				
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:				
Kassavirran suojaukset				
Käyvän arvon muutokset	30	41	124	17
Siirrot tuloslaskelmaan	-8	-12	-48	-70
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-1	0	-6	-4
Laskennalliset verot	-3	-6	-14	12
Nettosijoitusten suojaus				
Käyvän arvon muutokset	4	114	-8	149
Laskennalliset verot	0	-22	2	-28
Muuntoerot	-87	-1 024	-191	-1 323
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	0	-8	3	-3
Muut muutokset	0	0	3	-3
	-65	-917	-135	-1 253
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:				
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	33	-41	76	-77
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	0	-5	0	-13
	33	-46	76	-90
Jatkuvien toimintojen muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	-32	-964	-59	-1 344
Lopetettujen toimintojen muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	0	-9	0	-19
Laaja tulos yhteensä	-13	-398	4 082	1 799
Laajan tuloksen jakautuminen				
Emoyhtiön omistajille	-16	-384	4 081	1 815
Määräysvallattomille omistajille	2	-14	1	-16
	-13	-398	4 082	1 799

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2015	31.12.2014
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	12	222	276
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	8 710	11 195
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 14	1 959	2 027
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	17	810	774
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		93	68
Laskennalliset verosaamiset		80	98
Johdannaisinstrumentit	5	509	595
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	15	773	2 041
Pitkäaikaiset varat yhteensä		13 157	17 074
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus		231	256
Johdannaisinstrumentit	5	355	448
Myyntisaamiset ja muut saamiset		822	830
Talletukset ja arvopaperit (erääntyminen yli kolme kuukautta)		4 913	757
Rahat ja pankkisaamiset		3 289	2 009
Likvidit varat	16	8 202	2 766
Lyhytaikaiset varat yhteensä		9 610	4 301
Varat yhteensä		22 767	21 375
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73
Kertyneet voittovarot		10 507	7 708
Muut oman pääoman erät		168	36
Yhteensä		13 794	10 864
Määräysvallattomat omistajat		69	71
Oma pääoma yhteensä		13 863	10 935
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	16	4 965	5 881
Johdannaisinstrumentit	5	290	247
Laskennalliset verovelat		483	1 159
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	17	810	774
Muut varaukset	18	81	17
Eläkeveloitteet		65	140
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		168	154
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		6 863	8 373
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	16	1 042	1 103
Johdannaisinstrumentit	5	121	76
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		879	888
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		2 042	2 067
Vieras pääoma yhteensä		8 904	10 440
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 767	21 375

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yhteisissä			
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935
Kauden tulos			4 138					4 138	4	4 142
Muuntoerot				-189	-1	-1	2	-188	-3	-191
Kauden muut laajan tuloksen erät					55	73	3	132		132
Laaja tulos yhteensä			4 139	-189	54	72	5	4 081	1	4 082
Osingonjako			-1 155					-1 155		-1 155
Osingonjako määräysvallattomille omistajille									-2	-2
Muut			3					3	-1	3
Oma pääoma 31.12.2015	3 046	73	12 663	-2 156	74	67	27	13 794	69	13 863
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	66	-51	38	10 024	101	10 124
Kauden tulos			3 154					3 154	7	3 161
Muuntoerot				-1 299	-3	2	0	-1 300	-23	-1 323
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-43	44	-17	-19	0	-20
Lopetettujen toimintojen laajan tuloksen erät				-20				-19		-19
Laaja tulos yhteensä			3 151	-1 319	-47	46	-16	1 815	-16	1 799
Osingonjako			-977					-977		-977
Osingonjako määräysvallattomille omistajille									-2	-2
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			6					6	-11	-5
Muut			-4					-4	-1	-4
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -188 miljoonaa euroa vuoden 2015 aikana (2014: - 1 300) johtuen pääosin Venäjän ruplan vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja suojaustuloksen kurssivaikutus vuodelta 2015 8 miljoonaa euroa (2014: 122), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kurseista liitetiedosta 9 Valuuttakurssit.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli 54 miljoonaa euroa vuoden 2015 aikana (2014: -47), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaukseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Vuoden 2013 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti ja yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 8.4.2014. Osinko maksettiin 22.4.2014.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Liiketoiminnan rahavirta				
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	19	523	-228	1 089
Oikaisuerät:				
Tuloverot	2	51	-78	143
Rahoitustuotot ja -kulut	52	47	175	210
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-35	-38	-20	-146
Poistot	92	87	346	377
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)	130	672	196	1 673
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	188	-210	891	-244
Saadut korot	15	37	52	99
Maksetut korot	-33	-48	-263	-323
Saadut osingot	0	0	52	58
Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut	53	136	336	349
Maksetut välittömät verot	10	-52	-65	-163
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	363	535	1 199	1 447
Käyttöpääoman muutos	-31	-141	29	-42
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan rahavirta	332	394	1 228	1 406
Lopetettujen toimintojen liiketoiminnan rahavirta	0	58	154	356
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	331	452	1 381	1 762
Investointien rahavirta				
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-180	-200	-527	-622
Hankitut osakkeet	-37	-10	-43	-69
Käyttöomaisuuden myynnit	2	8	28	26
Myydyt osakkeet	0	376	27	473
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	180	6	481	425
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	3	-1	8
Jatkuvien toimintojen investointien rahavirta	-35	183	-35	241
Lopetettujen toimintojen investointien rahavirta	-	-44	6 303	2 574
Investointien rahavirta yhteensä	-35	139	6 268	2 816
Rahavirta ennen rahoitusta	296	591	7 650	4 578
Rahoituksen rahavirta				
Pitkäaikaisten lainojen nostot	-1	3	37	50
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-76	-30	-956	-1 480
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-46	87	-84	-580
Osingonjako emoyhtiön omistajille	0	0	-1 155	-977
Muut rahoituserät	-2	-10	-2	-1
Jatkuvien toimintojen rahoituksen rahavirta	-124	50	-2 160	-2 988
Lopetettujen toimintojen rahoituksen rahavirta	-	0	0	-19
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-124	50	-2 160	-3 007
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos	173	641	5 490	1 571
Likvidit varat kauden alussa	8 032	2 178	2 766	1 265
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa	-3	-54	-54	-70
Likvidit varat kauden lopussa	8 202	2 766	8 202	2 766

Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua

Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua sisältää vuonna 2015 pääasiassa kertaluonteisten erien -896 miljoonaa euroa (2014: 305), johdannaisten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset -78 miljoonaa euroa (2014: -88) sekä varausten muutoksen 80 miljoonaa euroa (2014: 27) peruutuksen. Käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä saadut rahavirrat esitetään kokonaisuudessaan investointien rahavirrassa.

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut sisältää toteutuneita kurssieroja 292 miljoonaa euroa vuoden 2015 aikana (2014: 352), jotka aiheutuivat pääasiassa Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termineistä eräännyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja (jatkuvat toiminnot)

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-320	-237	-121	4
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	24	-15	24	-13
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	265	112	126	-33
Yhteensä	-31	-141	29	-42

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	197	194	582	626
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-8	18	-11	44
Vieraan pääoman menot	-9	-12	-44	-47
Yhteensä	180	200	527	622

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2015 aikana olivat 582 miljoonaa euroa (2014: 626). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit, 527 miljoonaa euroa (2014: 622), eivät sisällä vielä maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään -11 miljoonaa euroa (2014: 44) eikä aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -44 miljoonaa euroa (2014: -47). Aktivoidut vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2015 aikana 43 miljoonaa euroa (2014: 69).

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	66	0	160
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	0	310	27	311
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	1
Yhteensä	0	376	27	473

Nettovelan muutokset, Fortum yhteensä

milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Nettovelka kauden alussa	-1 936	4 790	4 217	7 793
Muuntoerot	34	-13	89	-81
Käyttökate	130	769	4 640	3 954
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua sekä maksetut rahoituskulut ja verot	233	-132	-3 330	-2 147
Käyttöpääoman muutos	-32	-186	71	-46
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-180	-244	-592	-768
Yrityshankinnat	-37	-10	-43	-69
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	2	384	6 217	3 089
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista	0	0	207	131
Osakaslainat osakkuusyrietyksille	180	6	481	425
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	3	-1	8
Osingot	0	0	-1 155	-977
Muut rahoitustoiminnot	-2	-10	-2	-1
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	294	581	6 493	3 600
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenuun ja muut muutokset	0	21	-8	105
Nettovelka kauden lopussa	-2 195	4 217	-2 195	4 217

Tunnusluvut

	31.12.2015	31.12.2014
Käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	4 640	3 954
Jatkuvien toimintojen käyttökate, milj. euroa	196	1 673
Vertailukelpoinen käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	1 265	1 873
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	1 102	1 457
Tulos/osake (laimentamaton), Fortum yhteensä, euroa	4,66	3,55
Jatkuvien toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	-0,26	1,22
Lopetettujen toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	4,92	2,33
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 870	17 918
Korollinen nettovelka, milj. euroa	-2 195	4 217
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa	N/A	3 664
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, Fortum yhteensä, milj. euroa	669	843
Käyttöomaisuusinvestoinnit, Fortum yhteensä, milj. euroa	626	774
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	625	695
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	582	626
Sijoitetun pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	22,7	19,5
Oman pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	33,4	30,0
Nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-0,5	1,1
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-1,7	2,3
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta, Fortum yhteensä	N/A	2,0
Korkokate, Fortum yhteensä	27,6	19,9
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot, Fortum yhteensä	21,5	15,7
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, Fortum yhteensä, %	-59,7	42,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, Fortum yhteensä, %	N/A	49,3
Velkaantumisaste, %	-16	39
Oma pääoma/osake, euroa	15,53	12,23
Omavaraisuusaste, %	61	51
Jatkuvien toimintojen henkilöstön lukumäärä	7 835	8 202
Jatkuvien toimintojen henkilöstö keskimäärin	8 009	8 329
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 367	888 367
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat liitetiedossa 26 Tunnuslukujen laskentakaavat.

Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käytöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2014 konsernitilinpäätöksen kanssa.

Osavuositarkastuksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernitilinpäätöksessä 2014 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa.

Lopetetut toiminnot

Fortum julkaisi 15. huhtikuuta 2015 pörssitiedotteen Fortumin vuoden 2014 tuloslaskelman ja rahavirran oikaisemisesta IFRS 5:n mukaisesti. Kuten tiedotteessa kuvattiin, Distribution -segmentti esitetään lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Vertailuvuoden 2014 tuloslaskelma ja rahavirta on oikaistu vastaavasti. Liiketoimintojen esittäminen lopetettuna toimintona ei vaikuta taseeseen.

Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitetiedossa 7 Lopetetut toiminnot sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

3. Kriittiset tilinpäätösarviot ja harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Varausten kirjaaminen olemassa olevista velvoitteista edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä.

Vuoden 2015 kolmannessa ja neljännessä osavuositarkastuksessa Fortum on arvioinut Ruotsin Oskarhamnissa sijaitsevan osakkuusyhtiö OKG AB:n 1- ja 2- ydinvoimayksiköiden sulkemisen taloudelliset vaikutukset. Yksiköiden sulkeminen kestää useita vuosia, jona aikana Fortum seuraa sulkemisen taloudellisia vaikutuksia.

Muilla osin tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitilinpäätöksessä 2014.

4. Tiedot segmenteittäin

Tammikuussa 2015 Fortum keskitti IT- ja asiakaspalvelutoimintonsa. Keskittämisen yhteydessä yhteensä 464 työntekijää siirtyi Heat, Electricity Sales and Solutions ja Power and Technology-segmenteistä Muut-segmenttiin. Vertailukauden segmenttitietoja ei ole takautuvasti muutettu tämän järjestelyn seurauksena.

Sähkösiirtoliiketoiminta on esitetty lopetettuna toimintona vuoden ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitetiedossa 7 Lopetetut toiminnot sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Liikevaihto	IV/2014		2014	
	IV/2015	muutettu	2015	muutettu
milj. euroa				
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	692	834	2 582	3 102
Lämmön myynti	212	228	651	753
Muut myynnit	61	70	226	233
Jatkuvat toiminnot yhteensä	964	1 133	3 459	4 088
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	152	244	662
Yhteensä	964	1 285	3 702	4 751

Liikevaihto segmenteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology ¹⁾	440	588	1 722	2 156
- josta sisäistä	18	22	83	85
Heat, Electricity Sales and Solutions ¹⁾	352	393	1 187	1 332
- josta sisäistä	-8	8	-13	34
Russia	266	281	893	1 055
- josta sisäistä	0	0	0	0
Muut ¹⁾	28	15	114	58
- josta sisäistä	16	11	75	44
Nord Pool netotus ²⁾	-97	-121	-336	-422
Eliminoinnit	-26	-24	-122	-91
Jatkuvat toiminnot yhteensä	964	1 133	3 459	4 088
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	173	274	751
Eliminoinnit ³⁾	-	-21	-31	-89
Yhteensä	964	1 285	3 702	4 751

¹⁾ Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

²⁾ Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietyssä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

³⁾ Myynnit ja ostot lopetetuilta toiminnoilta.

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	142	276	561	877
Heat, Electricity Sales and Solutions	53	49	108	104
Russia	69	59	201	161
Muut	-21	-14	-63	-57
Jatkuvat toiminnot yhteensä	243	370	808	1 085
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	67	114	266
Yhteensä	243	436	922	1 351

Liikevoitto segmenteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	-65	318	-396	855
Heat, Electricity Sales and Solutions	54	221	105	337
Russia	69	59	203	161
Muut	-21	-14	-62	-58
Jatkuvat toiminnot yhteensä	38	584	-150	1 296
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	66	4 395	2 132
Yhteensä	38	650	4 245	3 428

Arvonalentumiset segmenteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	-116	0	-915	0
Heat, Electricity Sales and Solutions	-3	0	-3	0
Russia	0	0	0	0
Muut	0	0	0	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-119	0	-918	0
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	0	0	0
Yhteensä	-119	0	-918	0

Arvonalentumiset Power and Technology-segmentissä vuonna 2015 ovat -915 miljoonaa euroa, joista suurin osa, -794 miljoonaa euroa, liittyy ruotsalaiseen ydinvoimayhtiö OKG Aktiebolagiin (OKG AB). OKG AB:in arvonalentuminen on pääosin kirjattu vuoden kolmannen neljänneksen aikana, katso lisätietoja liitetiedoista 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennenaikaisen sulkemisen vaikutukset. Arvonalentumiset viimeisellä neljänneksellä muodostuvat pääasiassa Inkoon hiilivoimalan käytöstäpoistamisvarauksesta, arvonalentumisesta liittyen Fortumin osuuteen Meri-Porin hiilivoimalaitoksessa sekä lisäkuluista liittyen OKG AB:iin. Arvonalentumiskirjaukset sisältävät myös -15 miljoonaa euroa vuoden toisella neljänneksellä liittyen Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) päätökseen lopettaa Olkiluoto 4 projekti.

Kertaluonteiset erät segmenteittäin (pääasiassa myyntivoitot)

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	0	46	18	52
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	192	3	254
Russia	0	0	1	0
Muut	0	0	0	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	1	238	22	305
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	0	4 282	1 865
Yhteensä	1	238	4 304	2 171

Vuonna 2015 kertaluonteiset erät Power and Technology-segmentissä 18 miljoonaa euroa, sisältää pääosin aineellisten hyödykkeiden myyntivoittoja.

Myyntivoitto Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnistä noin 4,3 miljardia euroa (vuonna 2014 Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoimintojen myynnistä noin 1,9 miljardia euroa), sisältyy lopetettujen toimintojen kertaluonteisiin eriin. Katso liitetiedot 7 Lopetetut toiminnot ja 8 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät segmenteittäin

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology ¹⁾	-91	-3	-60	-73
Heat, Electricity Sales and Solutions	4	-20	-4	-20
Russia	0	0	1	0
Muut	0	0	1	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-87	-24	-62	-94
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	-1	-1	0
Yhteensä	-87	-24	-63	-94

¹⁾ Sisältää Fortumin Suomen valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuteen kohdistuvan kirjanpitokäsittelyn vaikutukset, yhteensä milj. euroa:

7	3	16	-3
---	---	----	----

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät pääasiassa niiden tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien vaikutuksen, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti. Muut-segmentti sisältää pääosin erät, jotka syntyvät suojauslaskennan statuksen muuttuessa konsernitasolla. Power and Technology-segmenttiin sisältyy kirjanpitokäsittelyn vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Katso lisätietoja liitetiedosta 17 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	173	306	680	998
Heat, Electricity Sales and Solutions	80	75	209	204
Russia	81	87	267	304
Muut	-18	-10	-53	-49
Jatkuvat toiminnot yhteensä	315	458	1 102	1 457
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	99	163	416
Yhteensä	315	556	1 265	1 873

Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate ei sisällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä eikä tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutusta.

Poistot segmenteittäin

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	31	30	118	121
Heat, Electricity Sales and Solutions	27	26	101	100
Russia	31	28	117	147
Muut	2	4	10	8
Jatkuvat toiminnot yhteensä	92	87	346	377
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	32	50	150
Yhteensä	92	119	395	526

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmentteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology ^{1), 2), 3)}	4	12	-111	-14
Heat, Electricity Sales and Solutions	25	25	59	88
Russia	-2	-1	32	35
Muut	8	2	40	37
Jatkuvat toiminnot yhteensä	35	38	20	146
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	0	0	3
Yhteensä	35	38	20	149

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäistelyn vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osakkuusyritysten osuuksista suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinjätehuoltorahastoissa, yhteensä milj. euroa:

2 1 4 -1

²⁾ Suurin osa Power and Technology-segmentin osakkuusyrityksistä on tuotantoyhtiöitä, joilta Fortum ostaa sähköä omakustannushintaan, johon sisältyvät korot, valmisteverot ja välittömät verot.

³⁾ Sisältää vuonna 2015 arvonalentumisia -116 miljoonaa euroa, katso liitetieto 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennenaikaisen sulkemisen vaikutukset.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä segmentteittäin			
milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014	
Power and Technology	758	859	
Heat, Electricity Sales and Solutions	559	523	
Russia	316	326	
Muut	326	319	
Yhteensä	1 959	2 027	

Katso lisätietoja osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä liitetiedosta 14 Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja osakkuusyritysdivestoinneista liitetiedosta 8 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmentteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	70	59	187	197
Heat, Electricity Sales and Solutions	39	30	105	86
Russia	87	106	285	340
Muut	2	-2	6	3
Jatkuvat toiminnot yhteensä	197	194	582	626
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	58	44	147
Yhteensä	197	252	626	774
Josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	9	12	44	47

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmentteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	11	1	16	2
Heat, Electricity Sales and Solutions	22	8	23	37
Russia	0	0	0	27
Muut	4	1	4	4
Jatkuvat toiminnot yhteensä	37	10	43	69

Osakkeiden bruttodivestoinnit segmentteittäin				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Power and Technology	0	66	0	67
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	309	27	446
Russia	0	0	0	0
Muut	0	0	0	2
Jatkuvat toiminnot yhteensä	0	376	27	515
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	-	6 369	2 681
Yhteensä	0	376	6 395	3 196

Katso lisätietoja Distribution-segmenttiin liittyvistä myyntivoitoista liitetiedosta 7 Lopetetut toiminnot sekä divestoinneista liitetiedosta 8 Yrityshankinnat ja -myynnit ja rahavirtalaskelman lisätiedoista.

Sidottu pääoma segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	5 913	6 001
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 170	2 112
Russia	2 561	2 597
Muut	291	496
Lopetettuihin toimintoihin kuuluva sidottu pääoma (Distribution)	-	2 615
Yhteensä	10 934	13 820

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmenteittäin

%	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	9,5	14,2
Heat, Electricity Sales and Solutions	7,9	8,7
Russia	8,2	5,6
Muut	-8,5	-5,8

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin

%	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	-8,5	13,6
Heat, Electricity Sales and Solutions	7,7	19,1
Russia	8,3	5,6
Muut	-7,6	-5,3

Sidotun pääoman tuotto on laskettu jakamalla vuotuisen liikevoiton ja 'Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta' -erän summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla. Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttämällä avaavan taseen ja kunkin neljänneksen lopun arvoja.

Varat segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	7 289	7 064
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 674	2 650
Russia	2 663	2 769
Muut	524	643
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	2 707
Eliminoinnit	-179	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	12 972	15 647
Korolliset saamiset	773	2 045
Laskennalliset verosaamiset	80	98
Muut varat	740	818
Likvidit varat	8 202	2 766
Varat yhteensä	22 767	21 375

Vieras pääoma segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	1 377	1 063
Heat, Electricity Sales and Solutions	504	538
Russia	102	172
Muut	233	147
Lopetetut toiminnot (Distribution)	-	92
Eliminoinnit	-179	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 038	1 827
Laskennalliset verovelat	483	1 159
Muu vieras pääoma	377	470
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 898	3 456
Korollinen vieras pääoma	6 007	6 983
Oma pääoma	13 863	10 935
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	22 767	21 375

Muut varat ja muu vieras pääoma, jotka eivät sisälly segmenttien sidottuun pääomaan, sisältävät pääasiassa tuloverosaamiset ja -velat, jaksotetut korkokulut, korkojohdannaisista johtuvat saamiset ja velat, sekä sellaiset suojauksista johtuvat saamiset ja velat, joihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Henkilöstön lukumäärä		
	31.12.2015	31.12.2014
Power and Technology	1 341	1 639
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 417	1 807
Russia	4 126	4 213
Muut	951	543
Jatkuvat toiminnot yhteensä	7 835	8 202
Lopetetut toiminnot (Distribution)		390
Yhteensä		8 592

Henkilöstö keskimäärin		
	2015	2014 muutettu
Power and Technology	1 389	1 685
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 458	1 913
Russia	4 180	4 196
Muut	983	536
Jatkuvat toiminnot yhteensä	8 009	8 329
Lopetetut toiminnot (Distribution)		492
Yhteensä		8 821

Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

IT- ja asiakaspalvelutoimintoja keskitettiin tammikuussa 2015.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2014 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2014 liitetiedossa 17 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ²⁾		Yhteensä	
	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa varoissa										
Myytavissa olevat rahoitusvarat ¹⁾	1	1			42	29			43	30
Johdannaisinstrumentit										
Sähköjohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			40	6			-9	-5	30	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa			175	66			-70	-17	105	49
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			254	335					254	335
Ei sovelleta suojauslaskentaa			115	206					115	206
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit										
Ei sovelleta suojauslaskentaa	7	1		6			-2	-3	5	3
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	8	2	584	619	42	29	-81	-25	552	625
Lyhytaikaisissa varoissa										
Johdannaisinstrumentit										
Sähköjohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			117	79			-16	-11	101	67
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1		251	153			-196	-106	55	47
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			67	48					67	48
Ei sovelleta suojauslaskentaa			114	274					114	274
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit										
Ei sovelleta suojauslaskentaa	47	30		9			-31	-26	16	12
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	48	30	549	563	0	0	-243	-143	355	448
Yhteensä	56	32	1 133	1 182	42	29	-324	-168	907	1 073

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ²⁾		Yhteensä	
	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa veloissa										
Myytavissa olevat rahoitusvelat ³⁾			1 268	1 454					1 268	1 454
Johdannaisinstrumentit										
Sähköjohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			13	11			-9	-5	4	7
Ei sovelleta suojauslaskentaa			192	62			-70	-17	122	45
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			93	96					93	96
Ei sovelleta suojauslaskentaa			60	96					60	96
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit										
Ei sovelleta suojauslaskentaa	14	5		2			-2	-3	12	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	14	5	1 626	1 721	0	0	-81	-25	1 559	1 701
Lyhytaikaisissa veloissa										
Johdannaisinstrumentit										
Sähköjohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			18	12			-16	-11	1	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1		277	134			-196	-106	81	27
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			4	22					4	22
Ei sovelleta suojauslaskentaa			28	22					28	22
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit										
Ei sovelleta suojauslaskentaa	37	29		2			-31	-26	6	4
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	38	29	327	192	0	0	-243	-143	121	76
Yhteensä	52	34	1 953	1 913	0	0	-324	-168	1 680	1 778

1) Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 42 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 29). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sisältävät myös Fortumin epäsuoran omistuksen Fennovoimassa, 11 miljoonaa euroa. Nämä sijoitukset ovat arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä arvonalentumistappioilla. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien listattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käyppien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: -3).

2) Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaispimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

3) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 367 miljoonaa euroa, varat 551 miljoonaa euroa ja velat 184 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Joulukuun lopussa 2015 Fortum oli saanut 202 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetiedossa 19 Pantatut varat.

6. OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennenaikaisen sulkemisen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset, jotka aiheutuvat Ruotsin Oskarshamnin 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennenaikaisesta sulkemisestä OKG AB:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 14.10.2015, kirjattiin Fortumin kolmanteen osavuositiedotukseen. Viimeisen vuosineljänneksen aikana saadun tiedon perusteella tehtiin vielä ylimääräinen alaskirjaus. E.ON on OKG:n enemmistömistaja ja voi siten yksipuolisesti päättää näiden yksiköiden sulkemisesta.

OKG on omakustannusperiaatteella toimiva yhtiö, joka myy tuotetun sähkön omistajilleen tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan näiden omistusosuuksien suhteessa. OKG on täysin omistajiensa rahoittama. Fortumin osuus rahoituksesta on kirjattu pitkäaikaisiin korollisiin saamisiin, joiden määrä kasvaa kun OKG tarvitsee lisärahoitusta ja pienenee kun OKG laskuttaa Fortumia tuotetusta sähköstä.

OKG:n arvonalentumiset Fortumin tuloslaskelmassa

milj. euroa	IV/2015	2015
Vertailukelpoinen liikevoitto	0	0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - Arvonalentumiset	-9	-794
Liikevoitto	-9	-794
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-12	-116
Voitto ennen veroja	-21	-910
Tuloverot	2	175
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	-19	-735
Jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	-19	-729
Määräysvallattomille omistajille	0	-5

Ruotsin Oskarshamnin 1 ja 2 -ydinvoimalayksiköiden sulkemisen vaikutus osakekohtaiseen tulokseen on -0,82 euroa vuonna 2015.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät -566 miljoonaa euroa, joka liittyy pääasiassa OKG:n olemassa olevien varojen alaskirjauksiin. Arvonalentumiskirjaukset sisältävät myös -228 miljoonan euron varauksen, joka liittyy 1 ja 2 -yksiköiden ennenaikaisesta sulkemisesta aiheutuviin tuleviin lisäkustannuksiin sekä investointisitoumuksiin. Nämä tulevat kustannukset ja investoinnit vaikuttavat Fortumin kassavirtaan, kun ne toteutuvat. Näiden yhteissumma, -794 miljoonaa euroa, on vähennetty OKG:lle annetuista osakaslainoista. Suurin osa vähennyistä osakaslainoista on jo laskutettu Fortumilta, loppuosa laskutetaan kun kulut toteutuvat.

Fortumin konsernitilinpäätöksen erä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää OKG:n 1 ja 2 -yksiköihin liittyvien IFRS-oikaisujen arvonalennuksen, joka koostuu pääasiassa käytöstä poistamiseen liittyvien velvoitteiden sekä aktivoitujen vieraan pääoman menojen alaskirjauksista. Nämä oikaisut on kirjattu verovaikutuksella vähennettynä. Käytöstä poistamiseen liittyvät velvoitteet muodostuvat tulevista ydinvoimalaitoksen purkamisesta aiheutuvista kustannuksista. Alkuperäinen käytöstäpoistamiseen liittyvän varauksen nettonykyarvo (ydinvoimalan käyttöönoton yhteydessä) on kirjattu osaksi investointia ja sitä poistetaan ydinvoimalaitoksen arvioidun käyttöajan kuluessa.

Tuloverot liittyvät vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

7. Lopetetut toiminnot

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä. Myynti saatettiin loppuun kesäkuussa 2015. Vuonna 2014 Fortum myi sekä Suomen että Norjan sähkönsiirtoliiketoiminnat. Lisätietoa myynneistä liitetiedossa 8 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin myötä Fortumilla ei ole enää lainkaan sähkönsiirtoliiketoimintaa. Näin ollen Distribution-segmentti on esitetty vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen lopetettuna toimintona IFRS 5 standardin Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti. Lopetetut toiminnot esitetään tuloslaskelmassa yhdellä rivillä veroilla vähennettynä. Rahavirtalaskelmassa lopetettujen toimintojen nettorahavirrat on esitetty erillisinä liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista. Vuoden 2014 tuloslaskelman ja rahavirran vertailutiedot on oikaistu IFRS 5:n mukaisesti.

Lopetetut toiminnot sisältävät Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan tuloksen mukaan lukien Ruotsin sähkönsiirtoliiketoimintojen myynnistä kesäkuussa 2015 sekä Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myynneistä vuonna 2014 kirjatut myyntivoitot sekä sisäisten eliminointien vaikutukset. Lopetetuille toiminnoille allokoitunut nettorahoituskulut perustuvat siihen, että konsernin rahoitus ja riskien hallinta on järjestetty keskitetysti ja tytäryhtiöt on rahoitettu sisäisillä lainoilla. Lopetetuille toiminnoille ei ole allokoitu konsernin yleiskustannuksia. Sähkönsiirtoliiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien poistoja on jatkettu liiketoiminnan myyntihetkeen asti.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat sisältävät sähkönsiirtoliiketoiminnan rahavirran sekä sille kohdistetut verot, sähkönsiirtoyhtiöiden osakkeiden myynnin vaikutuksen sekä tulot myytyjen yhtiöiden saamisista.

Lopetettujen toimintojen tulos				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Liikevaihto	-	152	243	662
Muut tuotot	-	5	2	15
Materiaalit ja palvelut	-	-22	-34	-114
Henkilöstökulut	-	-9	-14	-44
Poistot	-	-32	-50	-150
Muut kulut	-	-28	-34	-104
Vertailukelpoinen liikevoitto	-	67	114	266
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	-	-1	-1	0
Myyntivoitot ¹⁾	-	0	4 282	1 865
Liikevoitto	-	66	4 395	2 132
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-	0	0	3
Rahoitustuotot ja -kulut	-	-1	-1	-7
Voitto ennen veroja	-	65	4 393	2 128
Tuloverot	-	-14	-24	-56
Lopetettujen toimintojen emoyhtiön omistajille kuuluva kauden voitto	-	52	4 369	2 073

¹⁾ Sisältää osakkeiden myyntivoitot Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnoista tilikauden 2015 toisella neljänneksellä ja Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoiminnoista tilikaudella 2014. Kaikki myyntivoitot ovat verovapaita.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Liiketoiminnan rahavirta	-	58	154	356
Investointien rahavirta	-	-44	6 303	2 574
Rahoituksen rahavirta	-	0	0	-19
Likvidien varojen lisäys yhteensä	-	14	6 457	2 911

8. Yrityshankinnat ja -myynnit

Yrityshankinnat

Fortum on päättänyt osallistua 6,6 prosentin epäsuoralla osuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen. 6,6 prosentin epäsuora omistus toteutuu, kun voimalaitos suunnitelmien mukaan otetaan kaupalliseen käyttöön vuonna 2024. Vuoden 2015 aikana Fortum on investoinut 11 miljoonaa euroa Fennovoimaan, minkä seurauksena Fortumin epäsuora omistus Fennovoimasta oli 4,1 % vuoden 2015 lopussa. Fortumin osallistuminen hankkeeseen toteutetaan Voimaosakeyhtiö SF:n kautta. Fortumin epäsuora investointi Fennovoimaan on luokiteltu Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Heinäkuussa vuonna 2014 Fortum ilmoitti sopineensa E.ON Ruhrgas International GmbH:n kanssa ostavansa 33,66 prosentin osuuden virolaisesta maakaasun vienti-, myynti- ja jakeluyhtiöstä AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakeluyhtiö AS Võrguteenus Valdukselta.

Vuoden 2015 ja 2014 aikana ei ollut muita olennaisia yrityshankintoja.

Yritysmyyynnit

Yritysmyyynnit vuoden 2015 aikana

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä yhteenliittymälle, johon kuuluvat ruotsalaiset kansalliset eläkerahastot Första AP-Fonden (12,5 %) ja Tredje AP-Fonden (20,0 %), ruotsalainen eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö Folksam (17,5 %) sekä kansainvälinen infrastruktuurisijoittaja Borealis Infrastructure Management Inc. (50 %). Myynti saatettiin päätökseen 1. kesäkuuta 2015. Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan velaton kauppahinta oli 60,6 miljardia Ruotsin kruunua (noin 6,5 miljardia euroa). Fortum kirjasi kaupasta noin 4,3 miljardin euron myyntivoiton eli lähes 5 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto raportoidaan osana lopetettujen toimintojen vuoden 2015 toisen neljänneksen tulosta. Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum myi 51,4 % omistusosuutensa osakkuusyhtiö AS Võrguteenus Valduksessa virolaiselle sähkönsiirtoyhtiö Elering AS:lle.

Yritysmyyynnit vuoden 2014 aikana

Marraskuussa 2014 Fortum myi 31 % omistusosuutensa Gasum Oy:n osakkeista Suomen valtiolle. Fortumin osakkeiden kauppahinta oli noin 310 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta noin 190 miljoonan euron myyntivoiton eli noin 0,22 euroa/osake. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions-segmentin vuoden 2014 neljännen vuosineljänneksen tulokseen.

Lokakuussa 2014 Fortum myi Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin, pitkäaikaiselle asiakkaalleen INEOS Industries Holdings Limitedille. Grangemouth CHP Limited operoi ja omistaa maakaasua polttoaineena käyttävän sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksen, joka sijaitsee Grangemouthissa Skotlannissa. Kokonaiskauppahinta oli noin 54 miljoonaa puntaa (noin 70 miljoonaa euroa). Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Power and Technology-segmentin tulokseen vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä.

Huhtikuussa 2014 Fortum sopi myyvänsä Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa Oslon pörssissä noteeratulle energiayhtiö Hafslundille ja Norjan lämpöliiketoimintansa iCON Infrastructure Partners II, L.P. -rahastolle. Samassa yhteydessä Fortum sopi myös myyvänsä osuutensa Fredrikstad Energi AS:ssä (49 %) ja Fredrikstad Energi Nett AS:ssä (35 %) Hafslundille. Kaupat saatettiin päätökseen toisen neljänneksen aikana sen jälkeen kun tarvittavat viranomaishyväksynnit oli saatu ja tavanomaiset yrityskaupan ehdot oli täytetty. Yritysmyyntien velaton kauppahinta oli yhteensä noin 340 miljoonaa euroa. Myynneistä kirjattiin 16 miljoonan euron myyntivoitto Distribution-segmentin ja 52 miljoonan euron myyntivoitto Heat and Electricity Sales and Solutions-segmentin vuoden 2014 toisen neljänneksen tulokseen. Myyntivoitot vastaavat noin 0,08 euroa osaketta kohden.

Tammikuussa 2014 Fortum sopi Kalajoella sijaitsevan Tohkojan tuulivoimahankkeensa myynnistä wpd europe GmbH:lle. Kaupalla oli Fortumille vähäinen positiivinen vaikutus Power and Technology-segmentin tulokseen vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä.

Tammikuussa 2014 Fortum myi 30 prosentin omistusosuutensa ruotsalaisessa energiayhtiö Karlshamns Kraft AB:ssä yhtiön pääomistajalle E.ONille. Kaupalla oli vähäinen vaikutus Power and Technology-segmentin ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseen.

Joulukuussa 2013 Fortum ilmoitti sopineensa Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka omistaa suomalaisten ja kansainvälisten sijoittajien ryhmä. Velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum kirjasi 1,85 miljardin euron myyntivoiton eli 2,08 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Distribution-segmentin vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Osakemyynnit (brutto), Fortum yhteensä

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	-	65	6 369	2 884
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet (brutto)	-	310	27	311
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	-	0	0	1
Myydyt osakkeet (brutto)	-	375	6 395	3 196

Myydyt osakkeet tytäryrityksistä - Vaikutus rahoitusasemaan

milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu ²⁾
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	-	65	6 369	2 884
Tulot korollisista lainasaamisista	-	-1	207	134
Osakkeiden myyntihinta (ilman likvidejä varoja)	-	66	6 162	2 750
Likvidit varat myydyissä tytäryrityksissä	-	1	12	10
Saatu myyntihinta	-	68	6 174	2 761
Aineettomat hyödykkeet sekä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-	23	2 577	1 342
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	-	19	120	204
Likvidit varat	-	1	12	10
Korolliset lainat	-	4	-207	-131
Muut velat ja varaukset	-	-19	-611	-622
Myydyt nettovarat	-	28	1 891	803
Myyntivoitto	-	41	4 282	1 958

¹⁾ Osakkeiden kauppahinnan ja myydyt tytäryhtiön korollisten lainojen takaisinmaksusta saatujen yhteensä 6,4 miljardin euron tulojen lisäksi Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminta maksoi konserniavustusvelan netotettuna kassavaroilla (0,1 miljardia euroa) osana liiketoiminnan kokonaiskauppahintaa.

²⁾ Tytäryritysten myynnit vuonna 2014 sisältävät varoja ja velkoja, jotka luokiteltiin myytävänä oleviksi omaisuuseriksi joulukuussa 2013.

9. Valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona. Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-12/2015	1-9/2015	1-6/2015	1-3/2015	1-12/2014	1-9/2014	1-6/2014	1-3/2014
Ruotsi (SEK)	9,3414	9,3656	9,3260	9,3534	9,1004	9,0380	8,9774	8,8777
Norja (NOK)	8,9953	8,8749	8,6949	8,7883	8,3940	8,2893	8,3174	8,3510
Puola (PLN)	4,1909	4,1682	4,1521	4,1796	4,1909	4,1807	4,1776	4,1857
Venäjä (RUB)	69,0427	67,6327	65,9096	70,9755	51,4243	48,0976	47,8497	47,9490

Kauden lopun valuuttakurssi	31.12.2015	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015	31.12.2014	30.9.2014	30.6.2014	31.3.2014
Ruotsi (SEK)	9,1895	9,4083	9,2150	9,2901	9,3930	9,1465	9,1762	8,9483
Norja (NOK)	9,6030	9,5245	8,7910	8,7035	9,0420	8,1190	8,4035	8,2550
Puola (PLN)	4,2639	4,2448	4,1911	4,0854	4,2732	4,1776	4,1568	4,1719
Venäjä (RUB)	80,6736	73,2416	62,3550	62,4400	72,3370	49,7653	46,3779	48,7800

10. Tuloverot

Kauden tuloverot 2015 olivat 78 miljoonaa euroa (2014: -143). Katsauskauden tuloslaskelman verot ovat positiiviset, koska konsernin tulos ennen veroja on tappiollinen. Tappio johtuu pääasiassa O1 ja O2 yksiköiden ennenaikaisesta sulkemisesta johtuvasta alaskirjauksesta Oskarshamnissa Ruotsissa. Tappiosta on kirjattu laskennallinen verosaatava, joka pystytään käyttämään tulevaisuuden verotettavaa tuloa vastaan. Vuoden 2015 tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 25,4 % (2014: 11,6 %). Tuloslaskelman verokantaan vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen. Vuoden 2015 tuloverokanta, ilman osuutta osakkuusyritysten ja yhteisyritysten voitoista ja verovapaita myyntivoittoja oli 23,5 % (2014: 18,0 %).

11. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Yhtiökokous 8.4.2014 päätti jakaa osinkoa tilikaudelta 2013 1,10 euroa osakkeelta, yhteensä 977 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 22.4.2014.

12. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	276	384
Tytäryhtiöhankinnat	1	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	8	22
Päästöoikeuksien muutokset	-8	-1
Vähennykset	0	0
Poistot ¹⁾	-22	-25
Myynnit ²⁾	-30	-23
Uudelleenryhmittelyt	14	21
Muuntoerot ja muut muutokset	-16	-102
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	222	276
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	152	170
Muuntoerokirjausten vaikutus liikearvon määrään	-18	-101

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot. Katso liitetieto 7 Lopetetut toiminnot.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista, katso liitetieto 8 Yrityshankinnat ja -myynnit.

13. Aineellisten hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	11 195	12 849
Tytäryhtiöhankinnat	1	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	619	752
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	-3
Vähennykset	-6	-7
Poistot ¹⁾	-416	-502
Myynnit ²⁾	-2 533	-229
Uudelleenryhmittelyt	-14	-21
Muuntoerot ja muut muutokset	-135	-1 643
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	8 710	11 195

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot (Katso liitetieto 7 Lopetetut toiminnot) sekä arvonalentumisen Fortumin osuudessa Meri-Porin hiilivoimalaitoksessa.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista, katso liitetieto 8 Yrityshankinnat ja -myynnit.

14. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 027	2 341
Osakkuusyritysten hankinnat	27	62
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ^{1), 2)}	20	149
Saadut osingot	-52	-57
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	5	-16
Muuntoerot ja muut muutokset	-41	-270
Myynnit	-26	-181
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 959	2 027

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen osuuden

²⁾ Sisältää arvonalentumisia -116 miljoonaa euroa, katso lisätietoja liitetieto 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennakaisen sulkemisen vaikutukset.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä oli 35 miljoonaa euroa (IV/2014: 38), josta Hafslundin osuus oli 8 miljoonaa euroa (IV/2014: 2), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus -2 miljoonaa euroa (IV/2014: -1) ja Fortum Värmen osuus 24 miljoonaa euroa (IV/2014: 25). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -12 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennakaisen sulkemisen vaikutukset.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin ja TGC-1:n tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedot ei ole vielä saatavilla.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuonna 2015 oli 20 miljoonaa euroa (2014: 149), josta Hafslundin osuus oli 39 miljoonaa euroa (2014: 36), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 32 miljoonaa euroa (2014: 35) ja Fortum Värmen osuus 47 miljoonaa euroa (2014: 67). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -116 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennakaisen sulkemisen vaikutukset.

Saadut osingot

Vuonna 2015 Fortum sai osakkuusyhtiöiltään osinkoa 52 miljoonaa euroa (2014: 57), josta Värmeltä saatu osinko oli 21 miljoonaa euroa (2014: 22) ja Hafslundilta saatu osinko oli 18 miljoonaa euroa (2014: 20).

15. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo		Käypä arvo	
	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	601	616	1 327	1 407
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	172	196	714	805
Muut pitkäaikaiset lainasaamiset	1	1	4	4
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteensä ¹⁾	773	813	2 045	2 216

¹⁾ Tasearvo sisältää pitkäaikaisen saatavan lyhytaikaisen osuuden 0 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 3).

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuusyrityksiltä ja yhteisyrityksiltä yhteensä 773 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 2 041). Näihin sisältyy saamia 582 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1 310) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistuosuuksien suhteessa. OKG AB:n 1- ja 2- yksiköiden ennakaisesta sulkemis päätöksestä kirjatut arvonalentumiset tullaan laskuttamaan yhtiön osakkeenomistajilta, kun kulut toteutuvat. Fortum on arvioinut vaikutuksen olevan 794 miljoonaa euroa ja pienentänyt tällä osakaslainaa vastaavasti. Suurin osa vähennyksistä osakaslainoista on jo laskutettu Fortumilta, loppuosa laskutetaan kun kulut toteutuvat. Lisätietoja katso liitetieto 6 OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennakaisen sulkemisen vaikutukset. Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy myös saamia Teollisuuden Voima Oyj:ltä (TVO) 120 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 110). Fortum Värme on maksanut takaisin kaikki saatavat Fortumille (vuoden 2014 lopussa: 553).

TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaminen liittyy Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli vuoden 2015 lopussa 120 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi yhtiö on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 75 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

TVO:n yhtiökokous on 24 kesäkuuta 2015 päättänyt yhtiön hallituksen esityksen mukaisesti, ettei Olkiluoto 4:lle haeta rakennuslupaa. Projektille kertyneet kulut laskutettiin TVO:n osakkeenomistajilta kesäkuussa ja Fortumin osuus näistä kustannuksista oli 15 miljoonaa euroa. Fortumin osuus laskusta netotettiin TVO:lle annettua osakaslainaa vastaan, joka oli annettu Olkiluoto 4:n suunnittelua varten. Fortumin antama 57 miljoonan euron sitoumus koskien Olkiluoto 4:n lisärahoitusta on purettu eikä Fortumilla ole enää velvoitteita liittyy Olkiluoto 4 projektiin.

16. Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014
milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat	4 094	4 375	4 748	5 093
Lainat rahoituslaitoksilta	490	531	722	777
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 074	1 132	1 040	1 104
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	145	155	186	192
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	5 803	6 193	6 696	7 166
Lyhytaikaiset korolliset velat	204	204	287	287
Yhteensä	6 007	6 397	6 983	7 453

¹⁾ Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 68 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 78) ja muut lainat 77 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 108).

²⁾ Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Maaliskuussa 2015 Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 34 miljoonalla eurolla yhteensä 1 074 miljoonaa euroon. Toisen neljänneksen aikana Fortum maksoi takaisin lainoja 164 miljoonaa euroa ja kolmannen neljänneksen aikana kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vastaarvolta 664 miljoonaa euroa (6 200 miljoonaa Ruotsin kruunua) sekä 50 miljoonan euron velan.

Lyhytaikainen rahoitus oli 204 miljoonaa euroa 2015 joulukuun lopussa (vuoden 2014 lopussa: 287) sisältäen 202 miljoonaa (2014: 286) Credit Support Annex sopimuksia. Korollinen velka pieneni viimeisen neljänneksen aikana 89 miljoonaa euroa 6 096 miljoonasta eurosta 6 007 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 2,6 % (vuoden 2014 lopussa: 2,9 %). Osa ulkoisista lainoista, 641 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 681), on vaihdettu johdannaissovimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 12,8 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2014 lopussa: 11,3 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli tilinpäätöspäivänä 3,7 % (vuoden 2014 lopussa: 3,7 %).

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	31.12.2015
2016	1 042
2017	513
2018	602
2019	804
2020	70
2021 ja myöhemmin	2 976
Yhteensä	6 007

Likvidit varat

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	4 913	757
Rahat ja pankkisaamiset	3 289	2 009
Yhteensä	8 202	2 766

Likvidit varat lisääntyivät vuoden viimeisen neljänneksen aikana 170 miljoonaa euroa, 8 032 miljoonasta eurosta 8 202 miljoonaa euroon.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 7 218 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 984 miljoonaa euroa. Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta. Sijoitusten keskikorko ilman Venäjän talletuksia 31.12.2015 oli 0,1 % (2014: 0,2 %). OAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 76 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 134), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 5,9 %.

Likvideistä varoista 7 521 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 2 636) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Lisäksi 628 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 63) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, jotka konsernin luotonvalvonta on erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Nettovelka		
milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Korolliset velat	6 007	6 983
Likvidit varat	8 202	2 766
Nettovelka	-2 195	4 217
Nettovelka ilman Värmen rahoitusta		3 664

17. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntönnön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat velvoitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

17.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	810	774
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	810	774
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta		
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 094	1 084
Rahastotavoite	1 094	1 074
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 083	1 039
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	273	265

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2015 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 31.12.2015 oli yhteensä 1 094 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Nykyinen tekninen suunnitelma päivitettiin vuonna 2013, minkä myötä diskontattu vastuu kasvoi polttoaineen välivarastoinnin ja loppusijoituksen kustannusarvion päivityksen seurauksena. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergiain mukaisesti Fortumilla on veloitte kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2015 päätökseen ja on yhteensä 1 094 miljoonaa euroa.

IFRS-standardin mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 36 miljoonaa euroa vuoden 2014 lopusta ja olivat 810 miljoonaa euroa 31.12.2015. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta varauksen perusteena olevissa kassavirroissa on huomioitu tulevien kustannusten ajoittuminen. Suurin syy lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjatun varauksen väliseen eroon on se, että lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

IFRIC 5 -tulkinnan mukaan rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää ydinjätevastuun tasearvoa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu yhteensä 273 miljoonaa euroa, koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.12.2015 oli 1 083 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 810 miljoonaa euroa.

Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso 'Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät', liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. (Katso liitetieto 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetieto 19 Pantatut varat).

17.2 Ydinvoimailaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähkötuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty osakkuusyhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varauksen määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)		
milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	971	930
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	971	930
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta		
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 369	1 349
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 358	1 345
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	387	415

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta yllärahoitettu 387 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 103 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 31.12.2015 oli 1 358 miljoonaa euroa ja tasearvo 971 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)		
milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 210	3 143
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	3 025	2 790
Nettomäärä	-185	-353
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-71	-138

¹⁾ Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 22 Vastuut.

Ydinjätemaksujen ja takausten tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. Nykyiset maksut ja vakuudet on päätetty vuosille 2015-2017. Ydinjätemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannuksiin ja ydinvoimalan yksiköiden 40 vuoden käyttöikäoletukseen.

18. Muut varaukset

milj. euroa	Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus		Muut varaukset	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Varaukset kauden alussa	56	103	26	14
Käyttämättömien varausten purku	-50	-4	-3	-3
Varausten lisäys	0	0	84	22
Käytetyt varaukset	0	-14	-16	-4
Diskonttauksen purkautuminen	1	6	0	0
Kurssierot	1	-35	-1	-3
Varaukset kauden lopussa	8	56	91	26
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	8	56	9	10
Pitkäaikaiset varaukset	0	0	81	17

¹⁾ Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma

Vuoden 2015 lopussa Muut varaukset olivat yhteensä 98 miljoonaa euroa (2014: 82).

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan investointiohjelmaan liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Mahdollisia sakkoja varten tehdyn varauksen määrä arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä. Uudelleenarviointi kattaa investointiohjelman mukaiset vielä keskeneräiset voimallitokset ja näiden arvioidussa käyttöönottoajankohdassa sekä riskeissä tapahtuneet muutokset.

Ensimmäisen neljänneksen aikana varausta purettiin tulokseen 30 miljoonaa euroa Nyagan 3:n valmistumisen jälkeen ja viimeisen neljänneksen aikana purettiin 20 miljoonaa euroa Chelyabinsk GRES 1 yksikön valmistumisen jälkeen. Vuoden 2015 lopussa tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus oli 8 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 56) sisältäen varauksen Chelyabinsk GRES 2 yksikön loppuunsaattamiseen vuonna 2016 ja varauksen vuodelta 2015 maksettavista sakoista liittyen Chelyabinsk GRES 1 ja 2 yksiköihin.

Muiden varausten kasvu tilikaudella 2015 liittyy pääasiassa Inkoon hiilivoimalaitoksen käytöstäpoistamisvarauksen kirjaamiseen.

19. Pantatut varat

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Omasta puolesta annetut		
Lainat		
Pantit	294	292
Kiinteistökiinnitykset	137	137
Muut sitoumukset		
Kiinteistökiinnitykset	118	137

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.12.2015 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2014 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 118 miljoonaa euroa joulukuun 2015 lopussa (vuoden 2014 lopussa: 137). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergialain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuoltorahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen, katso lisää liitetiedosta 17 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

20. Vuokrasopimukseen liittyvät sitoumukset

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Vuoden sisällä erääntyvät	14	24
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	23	43
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	24	76
Yhteensä	60	142

21. Investointisitoumukset

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	426	458
Aineettomat hyödykkeet	2	3
Yhteensä	428	461

Lisäksi Fortum on sitoutunut rahoittamaan enintään 107 miljoonalla eurolla Voimaosakeyhtiö SF:ää liittyen sen osuuteen Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen Suomessa.

Lisätietoa osakkuus- ja yhteisyritysten sitoumuksista, katso liitetieto 15 Korolliset saamiset.

22. Vastuut

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Omasta puolesta annetut		
Muut vakuudet ja vastuut	192	189
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut		
Takaukset	624	459

Omasta puolesta annetut vakuudet

Fortum omistaa Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Osallistumissopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (2014: 125).

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Uusia takauksia koskien vuosia 2015-2017 on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta. Takausten määrä oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 587 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 393 miljoonaa euroa). Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakkoidun kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät vuoden 2015 lopussa olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (418 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (169 miljoonaa euroa).

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuoltorahastolle oli 37 miljoonaa euroa vuoden 2015 lopussa (vuoden 2014 lopussa: 41). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistöomisteisten ydinvoimaosakkuusyhtiöiden liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 17 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oil Oy:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

23. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Ruotsissa

Fortum on saanut Ruotsissa vuosittain vuosien 2009-2012 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä 2011-2013 joulukuussa sekä 2014 lokakuussa. Veroviranomaisten kannan mukaan Fortumin pitäisi maksaa lisää tuloveroa vuosilta 2009-2012 vuosina 2004-2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuosilta 2010-2012 vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä. Kaikki tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa. Tammikuussa 2015 Ruotsin veroviranomaiset ilmoittivat hallinto-oikeudelle, että he luopuvat vuotta 2010 koskevista vaateistaan TGG 10:n rahoitukseen liittyen. Lisäksi Ruotsin veroviranomaiset luopuivat joulukuussa 2015 osittain ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen liittyvistä vaateistaan (verovaikutus yhteensä 142 miljoonaa Ruotsin kruunua), koska osa koroista on maksettu pääomitetulle kertyneelle korolle.

Lisäksi Fortum on saanut vuotta 2013 koskevat jälkiverotuspäätökset Ruotsissa joulukuussa 2015. Päätökset koskevat Fortumin alankomaalaisen rahoitusyhtiön ruotsalaisille konserniyhtiöille myöntämiä lainoja. Näihin lainoihin liittyvät korkotulot on verotettu Alankomaissa. Ruotsin veroviranomainen katsoo kuitenkin vain puolet kunkin lainan koroista vähennyskelpoisiksi eli liiketoimintalähtöisiksi. Muita korkoja verottaja ei pidä vähennyskelpoisina. Päätökset perustuvat vuonna 2013 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut päätöksistä. Tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tilinpäätökseen ei ole tehty verovarauksia yllä mainituista Ruotsin verovaateista ja -oikeudenkäynneistä. Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 389 miljoonaa Ruotsin kruunua (42 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 347 miljoonaa Ruotsin kruunua (38 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010, arviolta 467 miljoonaa Ruotsin kruunua (51 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011, 143 miljoonaa Ruotsin kruunua (16 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2012 ja 273 miljoonaa Ruotsin kruunua (30 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2013.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Belgiassa

Fortum on saanut vuosien 2008-2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös oli perusteeton ja Fortum valitti asiassa valitustuomioistuimeen.

Tammikuussa 2016 Forum sai myönteisen päätöksen valitustuomioistuimesta, jossa tuomioistuimien hylkäsi veroviranomaisten tulkinnan ja vuoden 2008 verotuspäätös poistettiin. Fortumin valitukset koskien vuosia 2009-2011 ovat edelleen vireillä ja Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan valitustuomioistuimen vuotta 2008 koskevan päätöksen linjauksia. Veroviranomaiset voivat vielä valittaa vuotta 2008 koskevasta päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, Hof van Cassatie'in. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu. Kun verot palautetaan Fortumille, Fortum tulee saamaan 7 %:n koron kyseessä oleville summille.

Marraskuussa 2015 Fortum sai Belgian veroviranomaisilta jälkiverotuspäätöksen koskien vuotta 2012. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja tulee valittamaan päätöksestä. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti tilinpäätökseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Vaaditun jälkiveron määrä vuoden 2012 osalta on noin 15 miljoonaa euroa.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Suomessa

Fortum on saanut Suomessa vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen joulukuussa 2013. Veroviranomaiset katsoivat siirtohintatarkastuksen perusteella, että Fortum Oyj tekee yksityiskohtaiset liiketoimintapäätökset kaikkien konserniyhtiöiden puolesta ja tästä syystä Fortumin belgialaiseen tytäryhtiöön Fortum Project Finance NV:hen tehtyä pääomasijoitusta ei pidetä verotuksessa pääomasijoituksena, vaan uudelleen luokitellaan tytäryhtiön käyttöön annetuiksi varoiksi. Veroviranomaisten mielestä Fortum Project Finance NV:n lainasaamisilleen saama korkotuotto tulisi verottaa Suomessa eikä Belgiassa. Fortum katsoi vaateet perusteettomiksi niin perusteiltaan kuin lain tulkinnan näkökulmasta. Fortum valitti päätöksestä.

Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi Fortumin verovuotta 2007 koskevan oikaisuvaatimuksen 21.8.2014. Oikaisulautakunnan päätös noudattaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessään kesäkuussa 2014 omaksumaa linjaa, jonka mukaan siirtohinnoittelusäännösten nojalla ei voida muuttaa liiketoiminnan verotuksellista luonnetta toiseksi, vaan ainoastaan puuttua tavaran tai palvelun hinnoitteluun. Ennakkopäätöksestä huolimatta Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus menestyy oikeusasteissa, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa vuoden 2007 osalta. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvion ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Joulukuussa 2014 Fortum on saanut Konserniverokeskukselta verottamatta jättämispäätöksen Suomessa koskien rahoitustoimintaa Belgian ja Hollannin rahoitusyhtiössä vuosina 2008-2011. Päätös annettiin vuosina 2013-2014 suoritettua siirtohinnoittelutarkastuksen perusteella ja siinä tehty linjaus noudatti oikaisulautakunnan Fortumille antamaa päätöstä koskien vuotta 2007. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut päätöksistä helmikuussa 2015 ja tapaukset ovat nyt vireillä Konserniverokeskuksen oikaisulautakunnassa. Oikaisuvaatimuksen mukaan Konserniverokeskuksen verottamattajättämistä koskeva päätös on kumottava ja Fortum Project Finance NV:n vuosina 2008-2011 saamat korkotuotot on verotettava Suomessa eikä Belgiassa. Mikäli veronsaajien oikeudenvallontayksikön oikaisuvaatimus menestyy negatiivinen vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 140 miljoonaa euroa koskien vuotta 2008, 99 miljoonaa euroa koskien vuotta 2009, 76 miljoonaa euroa koskien vuotta 2010, ja 90 miljoonaa euroa koskien vuotta 2011. Lisäksi Fortum Oyj olisi velvollinen maksamaan veronlisäystä. Verovuotta 2007 koskevan asian periaatteellisen kannan mukaisesti Fortum pitää vaateita perusteettomina myös tältä osin. Tilinpäätökseen ei lainopillisen arvion ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Oikeudenkäynnit osakkuusyrityksissä

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustyöt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen kesken. Käyttöautomaation tehdastesti valmistuivat ja järjestelmä siirrettiin Olkiluotoon elokuussa. Turvallisuusautomaatiojärjestelmien tehdastesti valmistuivat joulukuussa. Turbiinilaitoksella käyttöönoton ensimmäinen vaihe on valmistunut. Osa järjestelmistä ja komponenteista pidetään käytössä, osa on säilönnässä erillisen suunnitelman mukaisesti. Laitostoimittajan, AREVA-Siemens, syyskuussa 2014 päivitetyn aikataulun mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa vuoden 2018 lopulla.

Joulukuussa 2008 OL3 laitoimittaja aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattaa rakentamisajan tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti.

TVO jätti asiassa vuonna 2012 kanteen ja vastineen. TVO:n heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka on OL3:n säännöllisen sähköntuotannon alkamisajankohta.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitoimittajien sopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia, jona aikana vaateiden määrät voivat vielä muuttua.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

24. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2014 tilinpäätöksessä. Vuonna 2015 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2014 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2015 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	2015	2014 muutettu
Myynnit	81	76
Korot lainasaamisista	27	59
Ostot	509	564
Muut rahoitustuotot	37	1

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	773	2 041
Myyntisaamiset	11	17
Muut saamiset	14	15
Pitkäaikaiset velat	270	262
Ostovelat	9	7
Muut velat	166	4

25. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

8.1.2016 Fortum teki Puolassa julkisen ostotarjouksen Varsovan pörssissä listatun sähkö- ja kaasuyhtiö Duon Grupa S.A.:n kaikista osakkeista. Kauppa toteutuu, mikäli Fortum saa vähintään 51 % osakkeista tarjousajan loppuun mennessä.

Tarjousaika alkaa 28.1.2016 ja sen arvioidaan päättyvän 26.2.2016. Tarjous on tehty Puolan lainsäädännön sekä Varsovan pörssin sääntöjen mukaisesti, ja se vaatii Puolan kilpailuviranomaisen hyväksynnän.

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (EBITDA =Tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja)	=	Liikevoitto + poistot
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Arvonalentumiset + kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - arvonalentumiset - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Arvonalentumiset	=	Arvonalentumiset + niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstä poistoon liittyvät)
Kertaluonteiset erät	=	Pääasiassa käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyhtiöosakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot}}$
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus				
TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Pohjoismaat	103	104	381	378
Venäjä	275	282	1 007	1 021
Tjumen	25	25	93	93
Tseljabinsk	9	10	35	36
Venäjän Uralin alue	70	70	258	260

Keskimääräiset hinnat				
	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	21,9	30,7	21,0	29,6
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	30,6	36,4	29,7	36,0
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	23,0	31,3	22,0	31,6
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	21,6	31,0	21,2	31,4
Sähkön spot-hinta Venäjän, Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh ¹⁾	1 178	1 120	1 154	1 163
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	396	331	359	304
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	33,2	34,8	31,6	32,8
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 614	3 362	3 488	3 362
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	157	180	149	167
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	701	603	641	552
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 064	1 041	1 047	1 089
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	8	7	8	6
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	51	72	57	75
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	45	77	54	99

¹⁾ Ilman kapasiteettitariffia.

²⁾ Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot			
TWh		31.12.2015	31.12.2014
Pohjoismaiset vesivarastot		98	80
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo		83	83

Vienti / tuonti				
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-4	-4	-18	-14
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	1	2	4	4
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-3	-2	-14	-10

Venäjän sähköreformi				
%	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	82	83	83	81

Saavutetut sähkön myyntihinnat				
	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Power-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	34,2	41,9	33,0	41,4
Russia-segmentin sähkönhinta, RUB/MWh	1 552	1 448	1 555	1 508
Russia-segmentin sähkönhinta, EUR/MWh ¹⁾	21,3	28,0	22,5	30,4

¹⁾ Muunnettu käyttäen keskiarvoja.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto				
TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Sähköntuotanto EU-maissa ja Norjassa	12,5	13,4	50,2	50,1
Sähköntuotanto Venäjällä	7,5	7,0	25,7	23,3
Yhteensä	20,1	20,5	75,9	73,4

Lämmöntuotanto				
TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa	2,0	2,2	6,4	8,2
Lämmöntuotanto Venäjällä	9,0	9,2	25,8	26,4
Yhteensä	11,0	11,4	32,2	34,6

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW			31.12.2015	31.12.2014
Power ¹⁾			8 046	9 063
Heat, Electricity Sales and Solutions			743	803
Russia ²⁾			4 903	4 758
Yhteensä			13 692	14 624

¹⁾ Kapasiteetista on vähennetty Inkoon voimalaitoksen 750 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä ja valmistelut lopullista purkamista varten on aloitettu. Kapasiteetti sisältää Oskarshamin 1 -yksikön (205 MW), joka siirretään alasajovalmiuteen sen jälkeen, kun haettu ympäristölupa on saatu.

²⁾ Sisältää 43 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW			31.12.2015	31.12.2014
Power			0	0
Heat, Electricity Sales and Solutions			3 915	3 936
Russia ¹⁾			12 696	13 466
Yhteensä			16 611	17 402

¹⁾ josta 240 MW pitkäaikaissäilönnässä

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Vesi- ja tuulivoima	5,8	6,0	25,1	22,4
Ydinvoima	5,9	6,9	22,7	23,8
Lämpövoima	0,4	0,4	1,0	1,8
Yhteensä	12,1	13,3	48,8	48,0

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
%	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Vesi- ja tuulivoima	48	45	51	46
Ydinvoima	49	52	47	50
Lämpövoima	3	3	2	4
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Sähkönmyynti EU-maissa ja Norjassa	510	652	1 921	2 344
Sähkönmyynti Venäjällä	182	182	661	758
Yhteensä	692	834	2 582	3 102

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti				
milj. euroa	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa	130	137	423	468
Lämmönmyynti Venäjällä	82	91	228	285
Yhteensä	212	228	651	753

Sähkönmyynti alueittain				
TWh	IV/2015	IV/2014 muutettu	2015	2014 muutettu
Suomi	5,8	5,6	22,3	21,6
Ruotsi	7,2	8,3	29,8	28,2
Venäjä	8,5	7,9	29,4	26,5
Muut maat	0,8	0,9	2,8	3,8
Yhteensä	22,4	22,7	84,3	80,1

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitason.

Lämmönmyynti alueittain				
TWh	IV/2015	IV/2014	2015	2014
Venäjä	8,8	9,0	25,4	26,0
Suomi	1,0	1,0	3,1	3,2
Puola	1,2	1,2	3,4	3,4
Muut maat ¹⁾	0,4	0,4	1,2	2,8
Yhteensä	11,3	11,6	33,2	35,4

¹⁾ Sisältää lokakuuhun 2014 saakka Iso-Britannian, joka raportoidaan Power and Technology-segmentin muu myynti -rivillä.